

Marthe Iren Wilgaard

Fra fristed til fellesskap

En kvalitativ studie om voksnes opplevelse av fellesskap og sosial tilhørighet gjennom kortformatvideoer i sosiale medier

Masteroppgave i Voksnes Læring

Veileder: Liselott Aarsand

Oktober 2023

Marthe Iren Wilgaard

Fra fristed til fellesskap

En kvalitativ studie om voksnes opplevelse av fellesskap og sosial tilhørighet gjennom kortformatvideoer i sosiale medier

Masteroppgave i Voksnes Læring
Veileder: Liselott Aarsand
Oktober 2023

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for pedagogikk og livslang læring

Kunnskap for en bedre verden

Sammendrag

Sosiale medier har skapt en revolusjon ved å gi vanlige mennesker en stemme og en plattform for å dele seg selv med verden. Kortformatvideoer har i løpet av de siste årene blitt den mest populære formen for innlegg på sosiale medier og har oppnådd betydelig engasjement hos brukere i alle aldre. Denne oppgaven tar sikte på å utforske voksnes erfaringer og opplevelser med kortformatvideoer i hverdagen. Målet er å få en dypere forståelse av hva slags plass kortvideoer har fått i vårt dagligliv, og hvordan voksne opplever innvirkningen kortvideoer har på deres følelse av fellesskap og sosial tilhørighet til omverdenen. Denne tematikken utforskes gjennom problemstillingen:

Hvordan bruker voksne kortformatvideoer i sosiale medier, og hvilken betydning kan disse ha for deres opplevelse av fellesskap og sosial tilhørighet?

Oppgaven tar utgangspunkt i det sosiokulturelle læringsperspektivet, som utforsker hvordan sosiale og kulturelle faktorer har betydning for læring, identitetsdannelse og tilhørighet i ulike kontekster. For å kaste lys over problemstillingen, brukes et kvalitativt forskningsdesign. Jeg benytter semistrukturerte intervjuer som min primære metode for datainnsamling, med en fenomenologisk og hermeneutisk tilnærming som teoretisk rammeverk. Totalt ble det gjennomført åtte intervjuer med voksne personer over 25 år. En tematisk innholdsanalyse er deretter utført på det innsamlede datamaterialet, for å avdekke det dypere meningsinnholdet i informanternes opplevelser av tematikken.

Gjennom analysen fremkommer fem temaer rundt voksnes bruk av kortvideoer og videre hvordan dette ses i samsvar med elementer som identitet, læring, fellesskap og sosial tilhørighet. Drøftingen viser hvordan deltakerne benytter kortformatvideoer som en form for fristid i hverdagen, hvor de kan dykke ned i ulike emner og innhold. Gjenkjennelse i videoene ses som et viktig aspekt som går igjen hos deltakerne, når det kommer til hva som engasjerer dem mest på plattformen. De identifiserer seg med personer eller situasjoner i videoene, uavhengig av om de personlig kjenner disse personene eller ei. Slike videoer blir gjerne delt med venner og familie, basert på deres felles interesser, forhold og historie. Dette synes å bidra til en forsterket følelse av fellesskap og sosial tilhørighet dem imellom. Studien belyser også hvordan kortvideoer kan ses på som en kilde til læring for å oppnå større kunnskap, innsikt og forståelse, både for praktisk kunnskap i hverdagen, men også for komplekse samfunnstemaer, andre kulturer, eller personer i andre livssituasjoner. De tilbyr et rom for selvrefleksjon og en forståelse av ens egne holdninger, egenskaper, oppfatninger og verdier.

Abstract

Social media has created a revolution, by giving ordinary people a voice and a platform to share themselves with the world. Short-form videos have, in recent years, become the most popular type of post on social media, achieving significant engagement among users of all ages. This study aims to explore the experiences and perceptions of adults, with short-form videos in everyday life. The objective is to gain a more profound understanding of the role short videos have taken in our daily lives, and how short videos influence adults' feelings of community and social belonging. This theme is explored through the research question:

How do adults use short-form videos on social media, and what significance might these have for their experience of community and social belonging?

The study is based on the sociocultural learning perspective, which explores how social and cultural factors influence learning, identity formation, and belonging in different contexts. To shed light on the research question, qualitative research design is employed. I utilized semi-structured interviews as my primary method of data collection, with a phenomenological and hermeneutic approach as the theoretical framework. A total of eight interviews were conducted with adult individuals over the age of 25. A thematic content analysis was then performed on the collected data to uncover the underlying meaning in the informants' experiences of the theme.

Through the analysis, five principal themes emerge regarding adults' use of short videos and how this aligns with elements such as identity, learning, community, and social belonging. The discussion reveals how participants use short-form videos as a kind of retreat in everyday life, providing them with a space where they can engage with various topics and content. Recognition in the videos stands out as a significant aspect that resonates with participants when determining what engages them most on the platform. They identify with people or situations in the videos, regardless of whether they personally know these individuals or not. Such videos are often shared with friends and family, based on their mutual interests, relationships, and shared history. This appears to amplify a sense of community and social belonging among them. The study also shed light on how short videos can be viewed as a learning resource to gain greater knowledge, insight, and understanding, both for practical knowledge in everyday life, but also for complex social issues, other cultures, or individuals in different life situations. They offer a space for self-reflection and an understanding of one's own attitudes, characteristics, perceptions, and values.

Forord

Denne oppgaven markerer avslutningen på mitt masterstudium i Voksnes Læring ved NTNU. Etter flere år med forsinkelser kan jeg med stor glede endelig rope ut at jeg har kommet i mål med masteroppgaven. Det har vært en spennende, innholdsrik og utfordrende reise, hvor jeg har lært en masse, både på det faglige og det personlige planet.

Jeg har alltid vært interessert i samfunnets utvikling, så det har vært svært givende å få en større forståelse av det vanlige fenomenet kortvideoer og sosiale medier har blitt i dag. Som mor reflekterer jeg stadig over bruken av sosiale medier, spesielt med tanke på at barna mine nærmer seg ungdomsalderen. Jeg er klar over at sosiale medier vil spille en større og mer innflytelsesrik rolle i livene deres etter hvert som årene kommer, så innsikten og kunnskapen jeg har fått gjennom denne oppgaven, er absolutt av stor nytte for meg.

Og når vi snakker om familien, vil jeg gjerne takke barna mine, Felix og Everly, og mannen min Christian, for deres støtte, tålmodighet og kjærlighet gjennom hele denne krevende perioden med masterstudiet og arbeidet med oppgaven. Dere har vært en helt super heiagjeng og en viktig motivasjonskilde for meg, og jeg er takknemlig for at dere ga meg motet til å fortsette, selv når det gikk litt trått. Jeg er veldig glade i dere.

Jeg vil og gi en stor takk til min dyktige veileder, Liselott Aarsand, som har stilt opp med fantastisk veiledning, engasjement, støtte og oppmuntringen gjennom hele denne prosessen. Det tok noen år, men vi kom endelig i havn til slutt. Tusen takk for din tålmodighet, pålitelighet og verdifulle tilbakemeldinger, Liselott. Det har jeg satt uendelig stor pris på.

Og sist, men ikke minst vil jeg rette en varm takk til mine informanter, som tok seg tid til å stille opp i prosjektet og dele sine opplevelser med meg. Uten dere hadde det ikke vært noen oppgave. Videre en takk til ytterligere venner og familie som har kommet med oppmuntrende ord, hjelp og bistand underveis. Tusen takk, alle sammen!

Marthe Iren Wilgaard

Trondheim, oktober 2023

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	v
Abstract.....	vi
Forord.....	vii
1. Innledning.....	1
1.1. Bakgrunn for kunnskapsinteresse.....	1
1.2. Bakteppe og aktualitet	1
1.3. Problemstilling.....	2
1.4. Oppgavens disposisjon	3
2. Teori og tidligere forskning	4
2.1. Identitet.....	4
2.1.1. Sosial identitet	4
2.1.2. Fellesskap og tilhørighet.....	5
2.1.3. Sosiale relasjoner.....	6
2.2. Læring.....	6
2.2.1. Sosiokulturelt læringsperspektiv	6
2.2.2. Transformativ læring	7
2.2.3. Uformell læring.....	8
2.3. Tidligere forskning.....	10
2.3.1. Populærkultur i den digitale æraen.....	10
2.3.2. Fellesskap og tilhørighet på sosiale medier	11
2.3.3. Algoritmer og ekkokammer.....	11
3. Metode	13
3.1. Vitenskapsteoretisk forankring og forskningsdesign.....	13
3.2. Kvalitativ forskningsmetode.....	14
3.2.1. Semistrukturert intervju	14
3.3. Praktisk gjennomføring	15
3.3.1. Utvalg og rekruttering	15
3.3.2. Intervjuguide.....	16
3.3.3. Gjennomføring av intervjuene.....	16
3.3.4. Transkripsjon	17
3.3.5. Analyse.....	18
3.4. Refleksjoner og overveielser	19
3.5. Forskningsetikk og kvalitet i forskningen.....	19
3.5.1. Etske prinsipper	20
3.5.2. Kvalitet i forskningsprosessen	20
3.5.3. Forskerrollen.....	21
4. Resultat og analyse	23
4.1. Kortformatvideoer som hverdagssysse.....	25
4.1.1. Avkobling	25
4.1.2. Tidsbruk og engasjement.....	25
4.1.3. Humor og refleksjoner.....	26

4.2. Kommunikasjon og sosialt samspill	27
4.2.1. Styrkede relasjoner gjennom deling av kortvideoer	27
4.2.2. Et bidrag til dialog og relasjoner	29
4.3. Nettverk og selvforståelse	30
4.3.1. Sosial tilhørighet via roller og interesser	30
4.3.2. Forstå seg selv gjennom andre	31
4.4. Kortformatvideoer som kunnskapskilde og inspirasjon	32
4.4.1. Læring og utforskning av egne interesser	32
4.4.2. Livsferdigheter og nye perspektiver	33
4.5. Kortformatvideoers rolle mellom innsikt og ensidighet	34
4.5.1. Balansen mellom nytte og risiko	34
4.5.2. Algoritmers betydning	35
5. Diskusjon	37
5.1. Et personlig fristed	37
5.2. Et møte med seg selv, gjennom andre	39
5.3. Et nettverk med sosiale bånd, fellesskap og samspill	40
5.4. Et forum for læring, inspirasjon og forståelse	42
6. Konklusjon og avslutning	44
Referanseliste	I
Vedlegg	VII
Vedlegg 1: Intervjuguide	VIII
Vedlegg 2: Informasjonsskriv	X
Vedlegg 3: Godkjenning fra SIKT	XI

1. Innledning

Denne studien har som formål å undersøke voksnes bruk av kortformatvideoer/ kortvideoer, på ulike sosiale medieplattformer, som for eksempel TikTok, Instagram, Facebook og Youtube. Videre ønsker jeg å gå nærmere inn på hvilken rolle, innvirkning og betydning slike kortvideoer kan ha for hvordan voksne utvikler og viser fram sin identitet i samfunnet, samt hva de kan ha å si for opplevelsen av fellesskap og sosial tilhørighet. Dette vil ses i lys av fagfeltet livslang læring og voksnes læring.

1.1. Bakgrunn for kunnskapsinteresse

Sosiale medier har hatt en enorm utvikling i samfunnet vårt i løpet av de siste tiårene. I dag er disse medieplattformene, som primært brukes gjennom smarttelefoner, en integrert del av vår kultur og har blitt en uunngåelig faktor i våre liv. De har betydning for hvordan vi lever, lærer, kommuniserer og oppfatter verden rundt oss (Frantzen & Schofield, 2018). Jeg har, som mange andre, vært vitne til den digitale revolusjonen gjennom ulike faser av livet. Jeg var 10 år gammel da internett ble allemannseie. To år senere fikk jeg min første mobiltelefon, som hadde relativt få funksjoner utover SMS og anrop. Da jeg var 19, opprettet jeg en Facebook-profil. Senere kom også andre sosiale medier inn i bildet: Instagram som 25-åring, Snapchat som 26-åring, og til slutt TikTok da jeg var 33 år. Hver av disse teknologiske milepælene markerer en utvikling i hvordan vi kommuniserer og deler informasjon i det moderne samfunnet. Som en daglig forbruker av disse medieplattformene over flere år, kan jeg med sikkerhet si at den digitale medialiseringen og sosiale medier har hatt en betydelig innvirkning på meg og min identitet, og formet den jeg er. Den har også hatt innvirkning på hvordan jeg har kommunisert, etablert og vedlikeholdt vennskap og hatt kontakt med familie, spesielt med tanke på at jeg de siste 17 årene har bodd i en annen by enn der jeg vokste opp. Min opplevelse er at sosiale medier har bidratt til å opprettholde fellesskap med venner og familie jeg ikke har mulighet til å treffe i hverdagen, i tillegg til at det fungerer som en plass hvor jeg kan holde meg oppdatert på det som skjer i deres liv og i verden ellers.

Sosiale medier fortsetter å spille en avgjørende rolle i samfunnet vårt, og anses som en av de fremste drivkreftene for utvikling og fremgang i dag. De har fått en sentral posisjon i livene til mennesker over hele verden, og innvirker på måten vi kommuniserer, deler informasjon og er tilkoblet det globale medialiserte samfunnet (Schofield, 2018; Tisdell & Thompson, 2007). Hver dag øker bruken og antall brukere av sosiale medier, noe som gjør det til et viktig område å utforske for å få en grundigere forståelse av funksjonene, og hva som bidrar til deres økende popularitet (Schiro, 2023; Taşkıran, 2019). Som en deltaker i dette digitale samfunnet og aktiv bruker av sosiale medier, vekket dette min nysgjerrighet om å utforske, lære om og dykke dypere ned i dette temaet.

1.2. Bakteppe og aktualitet

Man slutter ikke å lære etter at man er ferdig utdannet og trer inn i de voksnes rekker. Gjennom studiet Master i voksnes læring/Master i læring i arbeidsliv og samfunn, utforskes begrepet livslang læring og hvordan læring er en kontinuerlig prosess som foregår gjennom et helt liv, på alle områder i livet. Selv om barne- og ungdomsårene ofte er perioden der vi utvikler oss og formes mest, har voksnes læring og voksen

pedagogikk som fagfelt, fått større og større oppmerksomhet og fokus i nyere tid (Tønseth & Tøsse, 2011). Begrepene formell, ikke-formell og uformell læring brukes for å skille mellom ulike prosesser og resultater som oppstår i forskjellige læringskontekster. Fokuset i denne oppgaven vil først og fremst ligge på uformell og interessebasert læring. Uformell læring oppstår ofte naturlig i hverdagslige situasjoner, uten en spesifikk intensjon om å lære, mens interessebasert læring gjerne er initiert av individets egen nysgjerrighet og engasjement rundt spesifikke emner og interesser (Illeris, 2012; Laginder & Stenøien, 2011; Merriam & Baumgartner, 2020). Gjennom disse læringsprosessene, blir man eksponert for ulike påvirkninger og opplevelser, som former våre holdninger, verdier og oppfatninger om verden, samt vår egen identitet og hvordan vi ser oss selv i forhold til andre. Populærkulturen er en av arenaene hvor slike læringsforløp finner sted (Aarsand, 2022).

Populærkultur er et omfattende begrep som beskriver den samlede mengden av ideer, uttrykk, trender, produkter og medieinnhold som er populært og utbredt blant mennesker i samfunnet (Guy, 2007; Tisdell & Thompson, 2007). Sosiale medier har brakt en revolusjon til populærkulturen ved å gi ordinære mennesker en stemme og en plattform for å dele seg selv med verden. Hvor det tidligere stort sett kun var kjendiser og berømte personer som dominerte mediebildet, har alle mennesker i dag større mulighet for å eksponere seg selv for hele verden, hvis de ønsker det. Gjennom sosiale medieplattformer kan de presentere seg, dele meninger og tanker, og aktivt engasjere seg med eget og andres innhold (Bizel et al., 2022; Sharma et al., 2023). I de senere år har kortformatvideoer, som typisk varer fra noen få sekunder opp til et par minutter, blitt den mest populære formen for innlegg på sosiale medier. Videoene har oppnådd betydelig engasjement, med høyere gjennomsnittlig likerklipp og kommentarer, sammenlignet med bilder og tekstbaserte innlegg (Liang & Wolfe, 2022). De er mest kjent for sine musikk- og danseorienterte videoer, og har et mangfoldig utvalg av innhold; fra humoristiske sketsjer, til beauty tutorials, til politiske annonser og lærerike DIY (Do It Yourself)-videoer (Bhandari & Bimo, 2022, s. 1). Forskere hevder at denne utviklingen av sosiale medier, samt tilgjengeligheten, har visket ut skillet mellom forbrukere og produsenter. Nå kan folk bruke sosiale medieplattformer på eget initiativ, drevet av egne motiver. Dette har ført til en ny dynamikk, der brukerne aktivt bidrar til å skape og dele innhold, som er vesentlig annerledes enn tidligere praksis i populærkulturen (Bizel et al., 2022; Omar & Dequan, 2020; Zuo & Wang, 2019).

1.3. Problemstilling

Denne oppgaven søker å utforske den betydningen voksnes bruk av kortformatvideoer på sosiale medier kan ha for deres opplevelse av fellesskap og sosial tilhørighet. Selv om hovedfokuset er på disse to aspektene, er det en underliggende interesse for hvordan opplevelser av fellesskap og sosial tilhørighet også kan belyse voksnes identitetsutvikling. Det sosiokulturelle læringsperspektivet vil fungere som en teoretisk ramme for denne utforskningen. Problemstillingen blir derav som følger:

Hvordan bruker voksne kortformatvideoer i sosiale medier, og hvilken betydning kan disse ha for deres opplevelse av fellesskap og sosial tilhørighet?

Problemstillingen blir utforsket gjennom bruk av kvalitative intervjuer med voksne over 25 år, som er aktive brukere av sosiale medieplattformer som Facebook, Instagram, YouTube eller TikTok, hvor kortformatvideoer er vanlige. Formålet med denne oppgaven

er å undersøke hvordan voksne bruker kortvideoer på sosiale medier og på hvilke måter de opplever fellesskap, tilknytning, læring og utvikling gjennom disse kanalene. Valget om å fokusere på voksne over 25 år, skyldes at personer i denne aldersgruppen ofte er kommet over i en livsfase hvor de har en mer sammenhengende identitet og stabilitet i livene sine. De har gjerne allerede tilegnet seg visse livserfaringer, roller og interesser, som uttrykkes og videreføres i hverdagen (Bizel et al., 2022; Hochberg & Konner, 2020). Dette skiller dem fra barn og unge, som i større grad er mer prøvende og utforskende i sin væremåte, og aktivt er på søken etter nye interesser og muligheter for å finne sine ståsted og sin plass og identitet i livet (Illeris, 2013). Dette er nok mye av grunnen til at tidligere forskning rundt erfaringer og opplevelser knyttet til kortvideoer, hovedsakelig har blitt gjort på barn, ungdom og unge voksne. I tillegg utgjør disse en større brukergruppe på slike plattformer (Schellewald, 2023). Livslang læring betyr imidlertid at voksne også er utforskende, påvirkelige og lærende vesener, som kontinuerlig kan berike og tilegne seg ny kunnskap, og utvikle seg gjennom hele livet. Målet med denne oppgaven er å utforske dette fenomenet nærmere, ved å se på voksnes erfaringer og bruk av kortformatvideoer i hverdagen. Gjennom et sosiokulturelt læringsperspektiv, og identitet som en underliggende kunnskapsinteresse, rettes derfor et granskende blikk mot kortvideoer i sosiale medier, for å få økt forståelse av hva de kan bety for voksnes opplevelse av fellesskap og sosial tilhørighet.

1.4. Oppgavens disposisjon

Denne masteroppgaven består av seks hovedkapitler. Kapittel 2 introduserer relevante teorier, perspektiver og tidligere forskning knyttet til oppgavens tematikk. I kapittel 3 presenteres den metodiske tilnærmingen, inkludert valg og vurderinger som er gjort. Kapittel 4 fremlegger hovedfunnene, som deretter drøftes i lys av det teoretiske rammeverket og tidligere forskning i kapittel 5. Oppgaven avsluttes i kapittel 6, hvor vi oppsummerer og konkluderer basert på funnene og diskusjonene.

2. Teori og tidligere forskning

I følgende kapittel presenteres det teoretiske grunnlaget og tidligere forskning som er sentralt for oppgavens tematikk. Den teoretiske forankringen vil bidra til å gi dybde og svar på oppgavens problemstilling. Rammeverket vil derfor vise til ulike teoretiske perspektiver, gjennom det sosiokulturelle læringsperspektivet og knytte dette opp mot elementer som transformativ læring, uformell læring i hverdagen, identitet, motivasjon, samt fellesskap og sosial tilhørighet.

2.1. Identitet

Hvordan vi utvikler oss som individer i samfunnet er i stor grad påvirket av samfunnets struktur, form, normer og regler, samt hva vi lærer gjennom den kulturen vi er en del av (Flew & Iosifidis, 2020; Graven & Lerman, 2003). Identitet som begrep, handler om hvordan vi mennesker forstår hvem vi er, fortellingene vi forteller om oss selv og hvordan vi blir sett på av andre i samfunnet (Furu, 2018; Lave & Wenger, 1991). Selve ordet stammer fra det latinske ordet «idem», som betyr «den samme», og kan forklares som en opplevelse av å være den samme eller et gjenkjennelig individ, for seg selv og andre, selv gjennom skiftende roller, situasjoner og hendelser opp igjennom livet. Oppfatningen av selvet oppleves som noe relativt konstant og handler om en kulturell tilhørighet og hva man har og ikke har til felles med personene rundt seg (Illeris, 2012; Lave & Wenger, 1991).

«(...) identiteten er et resultat av stadige refleksive prosesser der man konstruerer og rekonstruerer sin selvoppfatning i lys av de impulsene man får fra omgivelsene. Det er denne refleksiviteten og foranderligheten som er typisk for den moderne selvidentiteten – til forskjell fra tidligere tiders mer faste identitet, som var mindre tilgjengelig for skiftende påvirkninger.» (Illeris, 2012, s. 172-173)

Identitet er altså ikke statisk, men noe dynamisk som stadig er i forandring og utvikling. Som individer består vi av flere lag, mangfoldige trekk, preferanser og verdier, som kan endre seg over tid. Vi er derfor ikke begrenset til å være kun én bestemt ting, men er heller et produkt av ulike påvirkninger og erfaringer vi opplever gjennom hele livet (Bhandari & Bimo, 2022).

2.1.1. Sosial identitet

Sosial identitetsteori undersøker hvordan individer konstruerer sin identitet gjennom sin tilhørighet til forskjellige sosiale grupper (Scheepers & Ellemers, 2019). Ifølge denne teorien er mennesker motivert til å inngå i og identifisere seg med grupper som gir en oppbyggende selvoppfatning. Identiteten vår er derfor ikke bare basert på våre individuelle egenskaper, men også i den sosiale konteksten og gruppene vi tilhører. Vår sosiale identitet kan dannes gjennom tilhørighet til ulike kulturelle, etniske eller religiøse grupper, yrkesgrupper eller fellesskap basert på delte interesser. Det er mange forskjellige faktorer som kan påvirke hvordan mennesker identifiserer seg sosialt, og disse faktorene kan variere fra person til person (Hogg, 2016; Jarvis, 2008; Scheepers & Ellemers, 2019).

Sentrale begreper innenfor sosial identitetsteori inkluderer selvkategorisering, sosial sammenligning og sosial identifikasjon. Selvkategorisering refererer til prosessen der individer definerer seg selv som medlemmer av en bestemt gruppe, og denne gruppetilhørigheten blir en viktig del av deres identitet. Sosial sammenligning innebærer at en person vurderer sin egen gruppe i forhold til andre grupper, og dette kan påvirke deres selvfølelse og følelse av tilhørighet. Sosial identifikasjon innebærer at en person internaliserer de normer, verdier og identitetsaspekter som er assosiert med deres sosiale gruppe, og identifiserer seg med disse (Charness & Chen, 2020; Hogg, 2016).

Voksnes bruk av kortvideoer på sosiale medier kan bidra til å styrke deres sosiale identitet ved å finne tilhørighet i fellesskap som deler deres interesser, verdier og andre felles trekk. Vi forsøker blant annet å vise hvem vi er, hva vi liker og hva vi står for, og gir med det andre en mulighet til å bli kjent med oss via de forskjellige kanalene. Mye handler om å finne sitt nettverk blant venner, men også i grupper med mennesker vi for eksempel deler interesser, hobbyer, politisk ståsted eller andre livserfaringer med (Barker & Rodriguez, 2019; Schiefloe, 2015). Gjennom sosiale nettverk tilbys oppmuntring, empati og modeller for atferd og sosial identitet, som kan ha direkte eller indirekte effekter på mottakerens livskvalitet og atferd (Yavich et al., 2019). Dette skaper følelser av samhørighet og gir mulighet til å uttrykke identitet med venner, familie og andre likesinnede (Barker & Rodriguez, 2019; Hogg, 2016).

2.1.2. Fellesskap og tilhørighet

Fellesskap og tilhørighet er fundamentale menneskelige behov, som vi alle søker på ulike måter. Dette er sosiale konstruksjoner, som bidrar til følelser av å være en del av noe større enn oss selv, og oppleves som grunnleggende aspekter ved det å være et menneske (Gireesan, 2022; Tjora, 2018). Innunder begrepene tilhørighet og fellesskap finner vi også komponenter som samhørighet og tilknytning. Alle disse begrepene handler om vår menneskelige streben etter å føle oss knyttet til andre, både på individnivå og i en større kontekst (Vincent, 2016).

Hver eneste dag blir vi kontinuerlig utfordret av en verden der tolkning spiller en avgjørende rolle i vår evne til å handle riktig og forstå intensjonene bak andres handlinger. I et symbolsk-interaksjonistisk perspektiv er samfunnet bygget opp av en rekke sammenkoblede handlinger der individer samhandler frem og tilbake, med en allerede etablert tanke om hvordan dette samspillet vil foregå. Disse felles forståelsene utgjør fundamentet for våre sosiale liv (Tjora, 2018). Individet har en refleksiv selvforståelse, hvor det oppfatter og har en forståelse av seg selv (et «meg»), kommuniserer med seg selv og handler i tråd med samfunnets forventninger og sosiale normer (Tjora, 2018, s. 51). Tjora (2018) diskuterer Cooleys begrep «looking-glass self» og etableringen av det reflekterte eller speilede selv. Dette konseptet handler om hvordan mennesker utvikler en forståelse av egen identitet, basert på refleksjonen av andres respons til seg selv. Det sentrale premisset i dette perspektivet er at følelser ikke kan knyttes til individets *jeg*, uten at et *du* eller *dem* har vært innblandet, og at en selvfølelse vil oppstå som en følge av denne sosiale interaksjonen. Han identifiserer tre grunnleggende elementer i denne prosessen: forestillingen om hvordan man fremstår overfor andre, forestillingen om hvordan den andre vurderer denne fremtoningen, og til slutt opplevelsen av selvfølelse, enten det er stolthet eller ydmykelse (Tjora, 2018, s. 52). Med andre ord hevder Cooley at menneskets selvfølelse og identitet ikke bare oppstår gjennom en intern prosess, men er tett knyttet til den sosiale interaksjonen og

hvordan vi oppfatter oss selv i lys av andres vurderinger og reaksjoner. Det er gjennom denne dynamikken vi konstruerer og forstår vår identitet.

2.1.3. Sosiale relasjoner

Sosiale relasjoner kan sies å være preget av unikhet, uavhengig av hvilket grunnlag de er basert på. Vi oppfører oss annerledes og har ulike forventninger til de vi har en relasjon til, sammenlignet med andre mennesker. Disse relasjonene kan også klassifiseres som primære eller sekundære, avhengig av graden av unikhet, likhet, involvering og nærhet som oppleves i dem (Jarvis, 2008; Schiefloe, 2015).

En primær relasjon er personlig, dyp og preget av sterke positive følelser. Den oppleves som betydningsfull og verdifull, og partneren i relasjonen anses som uerstattelig. Dette kan inkludere forhold til foreldre, barn, venner og kjærester. Disse relasjonene gir oss en følelse av sosial enhet og legger grunnlaget for kjærlighet, trygghet, tillit, frihet og personlig utvikling. De er preget av en "vi-følelse" som binder dem sammen og gir oss en følelse av tilhørighet. Primærrelasjonene eksisterer uavhengig av storsamfunnet, men vil likevel reflektere kultur, væremåte, normer, verdier og atferdsmønstre, som man finner i samfunnet forøvrig (Schiefloe, 2015; Tjora, 2018). På den andre siden har sekundære relasjoner motsatte egenskaper. Disse relasjonene oppleves ikke som verdifulle i seg selv, og det er ingen sterke følelser involvert. Personene i slike relasjoner kan byttes ut med andre uten stor betydning. Sekundære relasjoner er ofte knyttet til arbeidsrelasjoner, organisasjoner og nasjoner. De er mer formelle, upersonlige og rasjonelle i sin natur (Schiefloe, 2015; Tjora, 2018).

2.2. Læring

Læring er en kontinuerlig prosess som mennesker engasjerer seg igjennom et helt liv. Den foregår hele tiden, bevisst og ubevisst, på forskjellige arenaer i samfunnet. Å tilegne seg kunnskap og læring er naturlig og en måte å håndtere både nye og kjente erfaringer og utfordringer. Det er også læring assosiert med roller som vi påtar oss igjennom livet, slik som; sønn, datter, forelder, arbeidstaker, omsorgstaker, sjef osv. (Billett, 2010, s. 415). Læringen omfatter seg videre inn i to forskjellige prosesser; vi har et samspill mellom individ og omgivelsene det befinner seg i, i tillegg til en kognitiv tilegnelse, bearbeidelse og forståelse av kunnskapen (Illeris, 2012).

2.2.1. Sosiokulturelt læringsperspektiv

Et sosiokulturelt læringsssyn handler om hvordan læring utvikles og blir internalisert gjennom sosial interaksjon og kommunikasjon mellom mennesker, samt gjennom samhandling med kulturelle redskaper i en bestemt kontekst (Lyngsnes & Rismark, 2014). Dette læringsperspektivet er basert på Vygotskijs teorier som vektlegger den sosiale dimensjonen og bygger på at all læring skjer i sosiale samspill og at vi mennesker i stor grad lar oss påvirke av våre sosiale omgivelser – til å mene, oppføre oss og tenke slik som vi gjør (Illeris, 2012; Lyngsnes & Rismark, 2014; Vygotsky & Cole, 1978).

Et individs utvikling er gjerne sammensatt av tre samvirkende forhold. Det første dreier seg om menneskers evne til å bruke intellektuelle verktøy, hvor språk og kommunikasjon er den viktigste faktoren. Videre er det snakk om utviklingen av og bruk av fysiske verktøy og hjelpemidler, som en videre hjelp i kommunikasjonsprosessen mellom mennesker. Det tredje forholdet fokuserer på å studere hvordan folk kommuniserer i

praksis. Dette betyr å se på hvordan mennesker samhandler, deler kunnskap, og jobber sammen i forskjellige situasjoner og miljøer, ved å bruke sine kommunikative evner (Liljestrand, 2000, s. 110). Språket blir derfor anvendt til å kommunisere med andre, uttrykke ideer og stille spørsmål, noe som fører til fremveksten av nye tenkemåter og konsepter gjennom denne språklige samhandlingen. Ved å kommunisere og samarbeide kan det skapes nye ideer som fører til større forståelser og utvikling av hjelpemidler, for ytterligere å forenkle og forbedre kommunikasjonsprosesser mellom mennesker (Lyngsnes & Rismark, 2014).

Lave og Wenger (1991) bruker begrepet situert læring når de beskriver prosessen rundt hvordan læring ikke kan separeres fra den sosiale og fysiske konteksten den foregår i. De understreker at forståelse ikke oppstår isolert, men blir til i et større system av relasjoner i samfunnet, hvor personers tidligere erfaringer, mål og personlige egenskaper, former deres læreprosess innenfor den sosiale konteksten. Individuer bidrar til å forme andres forståelse i læringsprosessen, samtidig som de selv også blir formet av de sosiale relasjonene de inngår i. Illeris (2012) poengterer at lærings situasjonen har en dobbel karakter. Den påvirker ikke bare læringen direkte, men flyter også over i en overordnet samfunnsmessig kontekst, som i stor grad preges av det gjeldende samfunnets strukturer og normer. Dermed blir læring en flerdimensjonal prosess, som er individuelt og kontekstuel avhengig (Lave & Wenger, 1991).

I løpet av senere tiår har vi imidlertid sett en økende forandringstakt i samfunnet, der utviklingen av kulturer, verdier og normer i ulike samfunnsstrukturer har blitt mer kompleks (Flew & Iosifidis, 2020). Dette har sammenheng med en økt globalisering, som gjerne skjer via ulike medieformer, og med at forskjellige kulturer og tradisjonelle tolkningsmønstre i samfunn, møtes og assimileres. Samtidig er denne utviklingen nært knyttet til den massive teknologiske og digitale utviklingen som har funnet sted i samme tidsperiode, der allmenn tilgang og bruk har vært sentralt (Flew & Iosifidis, 2020; Illeris, 2012; Säljö, 2009; Xu, 2022). Säljö og Mäkitalo (2022) påpeker blant annet hvordan digitale medier kan ha innvirkning på menneskers utvikling og samarbeid, etter at de studerte barn og unges bruk av digitale verktøy og hvordan dette påvirket deres kognitive utvikling (Säljö & Mäkitalo, 2022). Dette viser hvordan det å utnytte seg av mulighetene som digitale medier og kommunikasjonsteknologi gir, kan bidra til personlig vekst og samtidig fremme et samfunn som er rikt på kunnskap og mangfold (Schofield, 2018). Økt tilgjengelighet til globale medier og kulturelle uttrykk fører til oppblomstring av kulturelle identiteter som overskrider nasjonale og geografiske begrensninger. Det globale internettet har dessuten åpnet for nye måter hvor slike identiteter kan utvikles, formes, samordnes, forbindes og forsvares ved at individer fra ulike deler av verden kan delta i virtuelle samfunn, utveksle ideer og dele sin unike kultur og perspektiver. Dette har banet vei for en global kulturell dialog og en større forståelse av menneskelig mangfoldighet (Flew & Iosifidis, 2020; Liang & Wolfe, 2022).

2.2.2. Transformativ læring

Transformativ læring er en pedagogisk tilnærming som setter søkelys på det å skape betydelige og grundige endringer i måten vi ser oss selv og verden rundt oss på (Merriam & Baumgartner, 2020). Dette begrepet ble først introdusert av Mezirow i kontekst av hans studier rundt hvordan kvinner oppnådde frigjøring gjennom høyere utdanning ved universiteter. Teorien tar for seg hvordan voksne lærere gir mening til sine liv gjennom erfaringsbasert læring, og hvordan dette resulterer i kognitive og

strukturelle endringer i deres grunnleggende livsperspektiver (Illeris, 2014; Kitchenham, 2008; Merriam & Baumgartner, 2020). Transformativ læring kan betraktes som en ramme for å analysere hvordan undervisning og læring i akademiske institusjoner kan bidra til å utløse transformativ endringer hos studenter. Samtidig er det viktig å erkjenne at uformell læring og populærkultur også kan spille en rolle i transformativ læring, da de kan tilby alternative kunnskapskilder og perspektiver som utfordrer og utvider tradisjonelle læringsrammer. Dermed kan både formell utdanning og uformell læring gjennom media og populærkultur være kilder til transformativ læring for enkeltpersoner (He & Li, 2019; Hepp et al., 2015).

I Mezirows teori om transformativ læring utforsker han hvordan voksne forstår og gir mening til sine livserfaringer, og beskriver det som en prosess hvor tidligere tolkninger brukes til å forme nye tolkninger, som guider fremtidige handlinger (Mezirow, 2000, s. 5). Han skiller mellom ulike meningsstrukturer, blant annet referanseramme (frame of mind), sinnets vaner (habits of mind) og synsvinkel (point of view) (Merriam & Baumgartner, 2020). Referanseramme refererer til en persons grunnleggende antakelser, verdier og overbevisninger, og er det mentale rammeverket verden blir tolket og forstått gjennom. Sinnets vaner er automatiserte tankemønstre og responser, mens synsvinkel gjerne kommer som et resultat av de automatiserte tankemønstrene, og refererer til en persons unike perspektiv og oppfatning av verden via sine menings skjemaer (meaning schemes). Disse menings skjemaene er forankret i en persons forventninger, tro og følelser, og påvirker deres forståelse av situasjoner, mennesker, og kulturelle og sosiale kontekster (Merriam & Baumgartner, 2020; Mezirow, 2000).

Transformativ læring hos voksne skjer altså når de utfordrer og endrer sine referanserammer og vante tankemønstre. Ved å utforske ulike synsvinkler og være åpen for andres perspektiver, kan de utvide sin forståelse og toleranse for mangfoldige ideer og erfaringer, som kan føre til endringer i grunnleggende verdier, holdninger og oppfatninger. Etter hvert som vi utvikler følelsen av individualitet, selvidentitet og selvtilit, har vi et voksende lager av minner, som vi kan vurdere nye erfaringer og ny læring ut i fra (Jarvis, 2008). Gjennom denne prosessen kan voksne oppleve en dypere selvrefleksjon og en omforming av deres identitet, som videre styrker deres evne til å håndtere komplekse situasjoner og handle på en mer informert og reflektert måte i både personlige og samfunnsmessige sammenhenger (Illeris, 2014; Merriam & Baumgartner, 2020).

Mezirow (1997) skriver at vi ikke gjør transformativ endringer i måten vi lærer på, så lenge det vi lærer passer komfortabelt inn i våre eksisterende referanserammer. Likevel er nytten og muligheten for transformativ læring i dag kanskje større enn noensinne. Med tilgangen til internett, sosiale medier og videokonferanseverktøy som Zoom, Skype og Teams, har vi mer kontakt med mennesker fra hele verden og blir i stadig større grad nødt til å tilpasse oss. Evnen til å tenke som et autonomt og ansvarlig individ blir derfor viktigere enn noensinne og er essensiell for å kunne delta i et samfunn som er i stadig endring og mer flytende enn tidligere (Illeris, 2014; Mezirow, 1997; Schofield, 2018).

2.2.3. Uformell læring

Innen livslang læring skilles det mellom tre forskjellige arenaer; den formelle, ikke-formelle og uformell læringen (Illeris, 2012; Merriam & Baumgartner, 2020). Formell

læring dreier seg om læring innen skole- og utdanningsinstitusjoner. Ikke-formell læring handler om organiserte læringsarenaer, som står utenfor det formelle utdannings-systemet (Illeris, 2012; Merriam & Baumgartner, 2020; Schugurensky, 2000). Uformell læring på sin side tar for seg den tilsynelatende tilfeldige og ustrukturerte kunnskapen og erfaringen man simpelthen får gjennom å leve. Læringen oppstår gjerne i hverdagslige situasjoner, som sjelden er orientert direkte inn mot læring, men hvor det læres noe likevel. Lærdommen kan være signifikant eller uviktig, intendert eller uintentert, transformativ eller triviell – og blir i mange tilfeller ikke engang gjenkjent som læring i øyeblikket, av de involverte. Læringen bare skjer, men er med på å forme og utvikle individers personlige kunnskap og identitet (Biesta et al., 2011; Hoe, 2006; Illeris, 2012; Saunders et al., 2005). Teknologien i dagens samfunn har medført at mange læringsarenaer har funnet veien til ulike digitale og sosiale medieplattformer, og kunnskap blir nå tilgjengeliggjort gjennom digitale verktøy. Dette gir tilgang til utdanning, forelesninger og andre medieressurser på internett, blant annet kortformatvideoer, hvor strømmen av informasjon og kunnskap er konstant (Greenhow & Lewin, 2016).

Motivasjon er en viktig faktor i alle læringsprosesser. Selv om det er mulig å lære uten bevisst motivasjon, er sjansen større for dypere og mer meningsfull læring når motivasjonen er til stede. Når noen er genuint motivert, kan de aktivt søke kunnskap relatert til sine interesser, men like viktig er det at de også passivt og tilfeldigvis absorberer informasjon fra ulike kilder, som samtaler, media eller digitale ressurser (Illeris, 2012; Laginder & Stenøien, 2011). Motivasjon kan således beskrives som de indre eller ytre faktorene som styrer, initierer og opprettholder atferd for å oppnå spesifikke mål, og den fungerer som en drivkraft i menneskets liv (Ryan & Deci, 2000). Laginder og Stenøien (2011) benytter det pedagogiske begrepet *Interessebasert læring* når de beskriver hvordan enkeltpersoner engasjerer seg i læring og kunnskapsoppnåelse, basert på deres personlige interesser, nysgjerrighet og motivasjon. I interessebasert læring er individets eget ønske om å aktivt utforske, oppdage og forstå et bestemt emne eller felt, det som er den primære driveren for læringen.

Studier viser at opp mot 70-90 prosent av læring som skjer i forskjellige settinger er uformell (Sharma et al., 2023). Schugurensky (2000) deler begrepet inn tre former når han beskriver uformell læring; selvstyrt, uintentert og sosialisert. I selvstyrt læring tar individet selv aktivt ansvar for egen læringsprosess, med en klar intensjon om å tilegne seg læring og kunnskap. (Merriam & Baumgartner, 2020; Schugurensky, 2000). Den uintenterte læringen oppstår når læring skjer spontant og uforutsett, eksempelvis når man engasjerer seg i en interesse uten en klar forventning om å lære noe. Man blir først i etterkant bevisst på at læringen og kunnskapstilegnelsen har funnet sted. (Marsick & Watkins, 2001; Schugurensky, 2000). Til slutt finner vi sosialisering, ofte referert til som stilltiende eller taus kunnskap. Dette er læring som oppstår fullstendig uintentert i hverdagslivet og skapes gjennom erfaringer, som på et ubevisst plan internaliseres i individet og gir personlig kunnskap som kan være vanskelig å beskrive og overføres til andre personer. Den bidrar til å bygge opp under en persons verdier, perspektiver, holdninger, ferdigheter og gir elementer som personlig magefølelse og intuisjon (Hoe, 2006; Schugurensky, 2000).

Selv om det kan være nyttig å skille mellom forskjellige læringstyper og begreper, vil det ofte være utfordrende å få til dette i praksis. Forestillinger rundt uformell læring blir ofte sammenlignet og forvekslet med ikke-formell læring. Colley et al. (2002) argumenterer

gjennom sine studier for at det nærmest er umulig å skille formell, uformell og ikke-formell læring inn i separate kategorier, da aspekter fra de forskjellige arenaene ofte, i større eller mindre grad, dukker opp samtidig innen mange av de forskjellige kontekster hvor læring finner sted (Colley et al., 2002; Greenhow & Lewin, 2016). Illeris (2012) forklarer at han heller foretrekker betegnelsen *hverdagslæring*, som opptrer som en bedre beskrivelse da den i større grad tar for seg kompleksiteten rundt den dagligdagse læringen og hvordan mennesker tilegner seg tilfeldig og utilsiktet kunnskap, kompetanse og lærdom gjennom ordinære hverdagssituasjoner. Denne måten å tenke på viser seg å være mer i samsvar med nyere tenkning omkring forskning på livslang læring (Colley et al., 2002; Illeris, 2012).

2.3. Tidligere forskning

2.3.1. Populærkultur i den digitale æraen

Populærkultur er et bredt begrep som omfatter et mangfold av medieuttrykk, som for eksempel musikk, film, TV-serier, bøker, mote, kunst og mye mer. I dagens samfunn er det også tett knyttet sammen med digitale plattformer som internett, sosiale medier og mobilteknologi, noe som har resultert i en konvergens av kulturer (Giroux, 1995; Tjora, 2018; Wright, 2018). Gjennom disse kulturelle uttrykkene sprer ideer, verdier og normer seg, får fotfeste i samfunnet, og har innvirkning på hvordan vi oppfatter oss selv, andre mennesker og verden for øvrig (Lim, 2022). Populærkulturen, gjennom sine medier, har en sterk innvirkning på hva vi kjøper, hører på, ser på og hva vi tenker på. Den innvirker på våre estetiske valg, slik som hvordan vi kler oss og hva vi anser som attraktivt, og har blitt en integrert del i de daglige mønstrene våre (Bizel et al., 2022; Guy, 2007; Tisdell, 2008). Sosiale medier har imidlertid bidratt til en kultur som fremmer mer deltakelse og eierskap hos forbrukerne. I motsetning til tidligere har brukerne i større grad blitt medprodusenter av innhold, og deres kreative bidrag har ført til et mangfold av kulturelle uttrykk, som nå finnes på nett (Bizel et al., 2022; Wright, 2018). Brukerne er ikke lenger begrenset til å være passive tilskuere, men har blitt aktive aktører, som bidrar til den globale kulturelle arenaen (Flew & Iosifidis, 2020; Lim, 2022; Ytre-Arne, 2023). Gjennom populærkulturen kan vi se og gjenkjenne oss selv, våre verdier og våre utfordringer. Via bilder, videoer, historier og symboler kan vi identifisere oss selv med karakterer eller situasjoner, som kan bidra som en kilde til innsikt og læring (Tisdell, 2008; Aarsand, 2022). Populærkulturen har en betydelig innflytelse på vår selvforståelse, vår oppfatning av andre mennesker og våre vurderinger av ulike grupper.

I senere tid har også interessen for å knytte populærkultur opp mot voksnes læring og utvikling økt, ettersom forskning har vist at populærkultur kan fungere som praksisområder hvor vi kan utøve og utforske ideer, representasjoner og identiteter, både i klasserommene og i hverdagslivet (Wright & Sandlin, 2017; Aarsand, 2011). Blant annet påpeker Lim (2022) hvordan nettbaserte interaksjoner gir unge mennesker et tryggere miljø for å utforske og forstå normer og regler som gjelder i deres jevnaldrende grupper. Gjennom observasjon av gjensidige interaksjoner, validering og formaninger fra jevnaldrende, lærer unge mennesker å tolke sosiale situasjoner og håndtere sine offentlige personligheter, både online og offline (Lim, 2022; Tisdell & Thompson, 2007). Populærkulturen har derfor en betydelig rolle i formingen av vår forståelse av verden, da den presenterer perspektiver og forteller historier på bestemte måter. Den kan tidvis være kontroversiell og provoserende, men den bidrar også stadig til å skape nye,

spennende og utfordrende debatter og diskusjoner, rundt viktige sosiale, politiske og kulturelle spørsmål (Aarsand, 2011).

2.3.2. Fellesskap og tilhørighet på sosiale medier

Sosiale medier har åpnet opp for nye muligheter der vi kan oppleve fellesskap og sosial tilhørighet på nett. Dette digitale landskapet gir rom for selvrepresentasjon og identitetsutforskning, samtidig som det tilfredsstiller viktige sosiale behov for tilhørighet og støtte. Studier av Whiting og Williams (2013) og Taşkıran (2019) viser at brukere av sosiale medier aktivt søker til disse plattformene for å tilfredsstille ulike behov. Disse inkluderer sosial interaksjon og kontakt, informasjon og kunnskapssøk, tidsfordriv og avslapning, underholdning, å uttrykke sine meninger, deling av informasjon og underholdning med andre og det å følge med på hva andre driver med. Taşkıran (2019) viser også hvordan folk bruker sosiale medier for å dele informasjon om seg selv med andre. Ved å fungere som en alternativ sosial arena, gir sosiale medier mennesker en unik plattform hvor de kan samle seg, uttrykke seg og engasjere seg på innovative måter (Schiefløe, 2015; Yavich et al., 2019). Disse plattformene gir en unik mulighet til å lokalisere og koble seg til bekjente fra fortiden, opprettholde vennskap og utvikle nye vennskapsbånd på nettet (Vincent, 2016; Yavich et al., 2019). Opplevelsen av sosial støtte er en viktig faktor for å oppnå tilhørighet og følelse av fellesskap på sosiale medier. Det handler om mellommenneskelige forbindelser som individer kan etablere og opprettholde med andre, enten det er i små grupper eller i større samfunn. Denne støtten har en beskyttende effekt og har vist seg å kunne bidra til bedre psykisk helse (Pang, 2020). Sosiale medier tilbyr dermed viktige ressurser for å møte individers behov for verdsettelse, hengivenhet og en følelse av trygghet og tilhørighet.

2.3.3. Algoritmer og ekkokammer

Å dele bilder og kortvideoer, samt live-streamer (dele video og lyd i sanntid) på nettet har blitt blant de mest populære aktivitetene på sosiale medier for tiden. Kortvideoene presenteres for brukerne på de forskjellige plattformene, som en endeløs flyt av videoer i en automatisk loop man kan sveipe seg gjennom. Man kan velge å følge andre brukere, like og/eller kommentere på videoene man ser (Bhandari & Bimo, 2022; Klug et al., 2021). Interaksjonen mellom brukere og videoene avhenger i stor grad av plattformenes anbefalingsalgoritme, som man stadig møter på i mediens nyhetsfeed, reklamer, strømmetjenester og innad våre personlige brukerprofiler (Liang & Wolfe, 2022; Ytre-Arne & Moe, 2021).

En algoritme refererer i denne konteksten til en digitalisert kode, som loggfører og analyserer brukeraktiviteten på sosiale medieplattformer. Ved å vurdere brukerens atferd, interesser, tidligere interaksjoner og annen relevant informasjon, brukes algoritmen til å avgjøre hvilket innhold som skal presenteres for hver enkelt bruker. Målet er å optimalisere og presentere den mest relevante og interessante informasjonen til hver unike bruker, slik at de får se mer av de tingene de tidligere har vist interesse for (Baer, 2019; Cohen, 2018). Det er derfor ikke urimelig å anta at disse skjulte mekanismene kan ha en innflytelse på måten vi oppfatter både den digitale og virkelige verden, samt våre samspill med andre. Vår meningsdannelse, identitet og våre verdier vil kunne formes ut fra innholdet vi møter på. Dette har medført til endel skepsis rundt overvåkningsaspektet, med bekymringer om at eksterne aktører kan utnytte seg av informasjonen, og utøve makt eller kontroll over mennesker på en urettferdig eller

skadelig måte (Ytre-Arne & Moe, 2021). Algoritmene foreslår ofte innhold som ligner på det vi vanligvis ser på, eller tidligere har vist interesse for, og brukere viser en tendens til å favorisere informasjon som følger deres tro og bli med i grupper dannet rundt en delt forståelse. Slik atferd bidrar til fenomenet forskere i dag kaller for ekkokammer (Cinelli et al., 2021; Gao et al., 2023; Klug et al., 2021).

Et ekkokammer er et begrep som beskriver grupper der brukernes meninger, politiske tilbøyeligheter eller oppfatninger rundt et emne forsterkes av gjentatte interaksjoner med likesinnede, som har lignende tendenser og holdninger. I slike grupper har deltakerne en tendens til å søke informasjon som bekrefter deres egne holdninger, og deltar aktivt i diskusjoner som forsterker deres syn (Cinelli et al., 2021). Selv om ekkokammer ofte sees på som problematisk, kan de også ha fordelaktige sider. For voksne kan kortvideoer for eksempel tjene som en avkobling i hverdagen, og en måte å utforske interesser og hobbyer. Kortvideoer gir mulighet for å dele slike interesser, tanker og meninger med andre, som videre kan styrke fellesskapsfølelsen ved å knytte tettere bånd med likesinnede, venner og familie (Schellewald, 2023; Yavich et al., 2019). Dette vil kunne ha betydning for deres opplevelse av identitet, fellesskap og sosial tilhørighet.

3. Metode

I dette kapitlet vil de metodiske valgene knyttet til gjennomføringen av prosjektet bli presentert. Hensikten er å vise hvilke valg og beslutninger jeg har tatt gjennom hele forskningsprosessen. Innledningsvis vil jeg gjøre rede for det vitenskapsteoretiske perspektivet og forskningsmetoden. Videre går jeg nærmere inn på den praktiske gjennomføringen av prosjektet. Til slutt vil jeg presentere refleksjoner og overveielser knyttet til prosjektets kvalitet, forskerrollen og andre etiske betraktninger som er knyttet til prosjektet.

3.1. Vitenskapsteoretisk forankring og forskningsdesign

Når man skal starte et forskningsprosjekt er det viktig å erkjenne at man som forsker ikke starter på bar bakke, men at man går inn i prosjektet med en egen forforståelse av hva det er som skal forskes på (Thagaard, 2018). I mitt forskningsprosjekt er jeg selv en voksen kvinne med personlig erfaring rundt bruk av kortvideoer på sosiale medier. Min bakgrunn gir meg allerede visse meninger og synspunkter om dette fenomenet, som kan påvirke hvordan jeg tolker data og forstår informasjonen jeg samler inn. Som mennesker, inkludert forskere, er vi alle påvirket av våre egne forutinntatte holdninger og meninger når vi møter ulike situasjoner og mennesker. Det er derfor viktig at man som forsker er åpen for nye og annerledes tolkninger, da det er lett å overføre egen forforståelse til fenomenet og anta at det er slik det er (Johannessen et al., 2023, s. 170).

I kvalitativ forskning er fortolkning og analyse en stor del av prosessen, og forskningsformen fokuserer på å forstå fenomener og sosiale sammenhenger fra deltakernes perspektiver og opplevelser. Forskeren vil derfor gjøre grundig undersøkelse av data som blir samlet inn, som betyr å tolke og analysere informasjonen fra forskjellige deltakere og kilder. Ved å gjøre dette søker man etter å finne meningsfullt innhold, som kan gi større innsikt rundt temaet det forskes på (Johannessen et al., 2023; Repstad, 2007; Thagaard, 2018). I min studie er formålet å få større innsikt i hvordan voksne bruker kortformatvideoer i sosiale medier og hva det betyr for deres opplevelse av fellesskap og sosial tilhørighet med andre. Det er derfor viktig å kunne utforske fenomenet gjennom perspektiver som vektlegger individuelle erfaringer.

Fenomenologi er et vitenskapsteoretisk ståsted som har interesse av å forstå sosiale fenomener ut ifra menneskers erfaringer og personlige opplevelser (Kvale & Brinkmann, 2021; Thagaard, 2018). Målet er å få frem enkeltpersoners subjektive opplevelse av hendelser, situasjoner eller fenomener (Johannessen et al., 2023, s. 166). Fenomenologien bygger på et utgangspunkt om at virkeligheten er slik den blir erfart og oppfattet av mennesker, i motsetning til positivismen, som har et mer realistisk perspektiv om at det finnes kun én virkelig verden, uavhengig av hvordan forskere studerer den (Silverman, 2020; Thagaard, 2018). Johannessen et al. (2023) legger frem at mennesker ikke kan studeres som ting, men som handlende, følende, menende, opplevende og forstående individer (s. 166). I motsetning til positivismen finner vi også det hermeneutiske forskningsperspektivet, som legger vekt på at det ikke finnes kun én egentlig sannhet, men at fenomener kan tolkes på mange nivåer og forstås ut ifra de sammenhengene de befinner seg i (Thagaard, 2018). Hermeneutikken legger vekt på betydningen av å dykke inn i menneskers handlinger og finne et dypere meningsnivå enn det som er åpenbart ved første øyekast, og så bli forstått og reflektert over i lys av

helheten (Repstad, 2007; Thagaard, 2018). Denne fortolkningsprosessen kan beskrives som en hermeneutisk sirkel, som går ut på at forskeren beveger seg frem og tilbake mellom delene av prosjektet og helheten, for å oppnå en dypere forståelse (Kvale & Brinkmann, 2021; Repstad, 2007). Med andre ord, vi forstår noe bedre ved å se det i sammenheng og deretter fortolke de mindre delene, og vi forstår de mindre delene bedre ved å plassere dem inn i en større sammenheng. Målet her er å beskrive fenomener grundig og godt ved å tillegge og knytte fenomenet opp mot tidligere forskning, teori og litteratur (Thagaard, 2018). Gitt at min studie innebærer intervjuer med voksne deltakere, vil en fenomenologisk-hermeneutisk tilnærming være et verdifullt verktøy når jeg skal forsøke å forstå deres subjektive erfaringer knyttet til bruken av kortvideoer og dens betydning for deres sosiale liv.

3.2. Kvalitativ forskningsmetode

For å belyse problemstillingen har jeg valgt å benytte meg av kvalitativ forskningsmetode, ved bruk av intervju som datainnsamlingsmetode. I samfunnsvitenskapelig forskning skilles det hovedsakelig mellom kvalitative og kvantitative forskningsmetoder. Kvalitative metoder ønsker å gå mer i dybden og å vektlegge betydning, ved å fremheve prosesser og meninger i gitt kontekst. Kvantitative metoder har gjerne fokus på større antall og mer bredde, og fokuserer mer på variabler, relativt uavhengig av samfunnsmessig kontekst (Silverman, 2020; Thagaard, 2018). Denne masteroppgaven ønsker å forstå hvilken betydning kortvideoer i sosiale medier kan ha på voksnes følelse av fellesskap og sosial tilhørighet. Gjennom samtaler kan forskeren lære folk bedre å kjenne ved at hen får vite noe om deres opplevelser, følelser, holdninger til den verden de lever i, og dermed oppnå en forståelse av sosiale fenomener gjennom deltakernes egne ord og fylldige forklaringer (Kvale & Brinkmann, 2021; Thagaard, 2018). Thagaard (2018) påpeker at kvalitative studier egner seg godt når man skal studere temaer som det er lite forskning på fra før, slik som voksnes bruk av kortvideoer. Derfor valgte jeg å bruke kvalitativ forskningsmetode og intervju som min forskningsmetode.

3.2.1. Semistrukturert intervju

Kvalitative intervjuer kan ha forskjellige former for struktur og utformes på ulike måter. Ofte skilles det mellom ustrukturerte, semistrukturerte og strukturerte intervjuer (Thagaard, 2018). I lys av problemstillingen valgte jeg å utforme en semistrukturert intervjuguide (vedlegg 1). Denne formen kjennetegnes ved at det finnes en viss oppsatt struktur når man som forsker på forhånd har sirklet inn bestemte temaer og laget forslag på spørsmål man ønsker å stille i intervjuet (Johannessen et al., 2023). Samtidig ønsker man å ha en åpen, fleksibel og frittflytende samtale, hvor deltakerne har rom for å beskrive og fortelle om sin livsverden på sin måte. Denne type struktur gjør at forskeren kan følge deltakerens fortelling, men samtidig sørge for at temaene som er viktige i forhold til problemstillingen blir belyst i løpet av intervjuet (Kvale & Brinkmann, 2021). Strukturformen gir også forskeren mulighet til å stille oppfølgingsspørsmål, som ikke nødvendigvis allerede står i intervjuguiden. På denne måten blir ingen av intervjuene like, men mer dynamisk og individualisert (Johannessen et al., 2023). Et sammenligningsgrunnlag vil likevel være til stede, siden alle deltakerne har vært gjennom de samme, oppsatte temaene forskeren planla i forkant. Når intervjuene videre blir transkribert over til tekst, kan forskeren trekke tråder dem imellom, se tendenser, og

får med det mulighet til å fortolke, analysere og konkludere ved hjelp av datamaterialet som har blitt samlet inn (Johannessen et al., 2023).

3.3. Praktisk gjennomføring

For å lykkes med forskningsintervjuer, er det nødvendig at forskeren besitter både praktiske ferdigheter i å håndtere mellommenneskelige relasjoner, samt å ha kunnskap om intervju som metode og det spesifikke temaet som blir studert (Thagaard, 2018). Videre i dette kapitlet vil den praktiske gjennomføringen av prosjektet bli beskrevet i nærmere detalj. Hensikten er å gi leseren innsikt i de avgjørelsene og avgrensningene som er gjort, og gi et innblikk i de ulike dimensjonene ved prosessen.

3.3.1. Utvalg og rekruttering

I forbindelse med rekrutteringen til min masteroppgave bestemte jeg meg for å benytte strategisk utvalg og tilgjengelighetsutvalg. Jeg tok blant annet kontakt med personer i eget nettverk som jeg vet bruker de aktuelle appene, hvor kortvideoformatet er hyppig brukt. For å oppnå best mulig svar på det fenomenet forskeren studerer, er det viktig å velge deltakere til utvalget som besitter egenskaper, informasjon, kunnskap eller kvalifikasjoner, som er relevante for problemstillingen. Dette kalles strategisk utvelgelse (Thagaard, 2018; Tjora, 2021). Dette innebærer at forskeren først vurderer hvilken målgruppe som må delta for å samle nødvendige data, deretter hvilke personer fra denne målgruppen som skal delta i undersøkelsen (Johannessen et al., 2023). Prinsippene som ligger til grunn ved valg av deltakere, vil til syvende og sist ha innvirkning på de konklusjoner forskeren vil være i stand til å trekke, da disse blir basert på det innsamlede datamateriale i studien (Thagaard, 2018).

Et tilgjengelighetsutvalg er et strategisk utvalg hvor deltakerne er personer som ønsker og er tilgjengelige for deltakelse i en studie. Mitt utvalg omfattet både personer jeg hadde kjennskap til, og de jeg møtte for første gang. Som forsker er det avgjørende å reflektere over relasjonene til informantene. Dette for å vurdere mulig bias og forståelsen av det miljøet vi studerer (Thagaard, 2018). Kriteriene for mitt forskningsutvalg var at deltakerne skulle være over 25 år, og se på kortvideoer minst en-to timer ukentlig, noe som gjaldt alle informantene. Dette for å gi et godt grunnlag for respons på intervjuguiden. Thagaard (2018) påpeker viktigheten av å diversifisere, og rekruttere fra forskjellige nettverk eller miljø. Derfor benyttet jeg også snøballmetoden, som er en vanlig metode innen kvalitativ forskning. Denne metoden bygger på at eksisterende kontakter foreslår andre aktuelle deltakere (Johannessen et al., 2023; Thagaard, 2018; Tjora, 2021). Under intervjuene merket jeg ingen vesentlig forskjell i responsen mellom de kjente og de nye deltakerne. Likevel kan det tenkes at kjennskap til noen av deltakerne kan ha innvirket på min forståelse av svarene. De jeg møtte for første gang kan derimot ha tilført friske og nyanserte perspektiver rundt tematikken; sammen har de bidratt til en mer mangfoldig og komplementær datamengde.

Det kan ofte være utfordrende å vite hvor mange deltakere man bør inkludere i en studie. Thagaard (2018) påpeker at omfanget av et kvalitativt utvalg ikke bør være større enn det som er nødvendig for å gjennomføre grundige analyser, da dette er ressurskrevende og krever mye tid (s. 59). Jeg fant ut at rundt åtte deltakere ville være tilstrekkelig for å gi innsikt i fenomenet jeg studerte. Personene varierte i kjønn, alder, hadde ulike utdannelser og livssituasjoner. Fordelen med et mindre antall deltakere i

kvalitative forskningsprosjekt, er at man kan gi mer dyptgående og grundige analyser av dataene. Dette kan være spesielt gunstig for masterprosjekter med begrensede tidsrammer og ressurser (Johannessen et al., 2023).

3.3.2. Intervjuguide

En intervjuguide er et manuskript som bidrar til å strukturere intervjuet og gi en oversikt for forskeren (Kvale & Brinkmann, 2021). I mitt tilfelle hadde jeg laget en semistrukturert intervjuguide, som kjennetegnes ved at jeg på forhånd hadde satt opp temaer og kategorier, som jeg ønsket å få svar på. Under disse hadde jeg listet opp en god del punkter og underspørsmål, slik at jeg hadde bedre kontroll på hvordan jeg skulle formulere samtalen under intervjuet, og kunne få de utfyllende svarene jeg var på jakt etter. Her har jeg tatt utgangspunkt i Rubin og Rubins (2012) "tre-med-grener-modell", hvor hvert tema i intervjuguiden utdypes med oppfølgingsspørsmål (Rubin & Rubin, 2012). Thagaard (2018) mener denne modellen passer særlig godt når forskeren allerede vet hvilke temaer hen ønsker å belyse i intervjuet. Man kan se for seg hovedtema som stammen i et tre, hvilket er voksnes bruk av kortformatvideoer i sosiale medier. Grenene som springer ut fra stammen representerer deres erfaringer, tanker og meninger rundt deltemaer som; bruk av kortvideoer i sosiale medier i dag, fellesskap, identitet, algoritmer, kortvideoer som ressurs og kunnskapsdeling. Å finne en balanse mellom å gå i dybden på hvert tema og å få dekket alle temaene i intervjuet, er imidlertid også viktig og noe jeg hadde i bakhodet gjennom prosessen (Johannessen et al., 2023).

3.3.3. Gjennomføring av intervjuene

Intervjuprosessen startet ved at jeg, etter å ha laget et første utkast på intervjuguiden, foretok et prøveintervju med en av informantene mine, som er en person jeg kjenner godt. Dette anså jeg som fordelaktig ved at jeg underveis kunne stoppe opp ved behov, legge til kommentarer og notater, og ellers spørre og få hen sin innsikt og meninger om hva hen tenkte om spørsmålene som ble stilt. Jeg kunne også forhøre meg om vedkommende eventuelt hadde forslag på hvordan jeg bedre kunne formulere meg, for å få en bedre flyt, og å gjøre meg bedre forstått til de neste intervjuene. Etter prøveintervjuet gjorde jeg noen endringer i strukturen. Tidligere hadde jeg satt opp en rekke overordnede spørsmål og forslag til oppfølgingsspørsmål. Etter prøveintervjuet valgte jeg i stedet å kartlegge sentrale temaer, nevnt i foregående avsnitt, som kunne knyttes opp mot den overordnede problemstillingen. Videre satte jeg opp utfyllende tematiske spørsmål under disse. Intervjuguiden fremsto for meg dermed mer helhetlig, tematisk og kategorisk ryddig og oversiktlig. Jeg sørget for å formulere åpne og fleksible spørsmål, noe Thagaard (2018) trekker frem som viktig. Dette bidro til å gi deltakerne rom for å gi autentiske svar om deres erfaringer og synspunkter. Videre bidro det til å skape en mer dynamisk samtale mellom meg og deltakerne.

Et fleksibelt og ledig intervju kan sies å være en forberedt samtale, som er tenkt grundig igjennom på forhånd, slik at fokuset blir forbeholdt temaet, og man unngår å bruke unødvendig tid på irrelevant snakk (Repstad, 2007). Jeg presiserte derfor deltemaene underveis i intervjuet. På denne måten kunne jeg lettere styre samtalen og holde fokus, samtidig som det gav intervjupersonen en bedre mulighet til å forstå konteksten av spørsmålene som fulgte. En annen fordel ved å sette opp deltemaer og føre intervjuet på denne måten, er at jeg i ettertid enklere kunne bearbeide svarene fra de forskjellige intervjuene, og i større grad sette de opp imot hverandre. I kvalitative studier er det

også viktig å kunne sammenligne svar, for å finne tendenser og fenomener, så viktigheten av å ha en gjennomtenkt referanseramme under intervjuet, skal ikke undervurderes (Repstad, 2007). Imidlertid er det viktig å reflektere over hva dette kan gå på bekostning av, blant annet den frie og dynamiske samtalen. Jeg var derfor mer ledig i underspørsmålene mine, hvor jeg i størst mulig grad forsøkte å tilpasse meg det individuelle mennesket jeg snakket med. Målet var å finne en god balanse mellom en tematisk og en dynamisk dimensjon i spørsmålene og måten de ble stilt og etterfulgt (Kvale & Brinkmann, 2021). Intervjuene varte i cirka 40 minutter.

Flesteparten av mine intervju foregikk over telefon eller via digitale videoplattformer som Facebook Messenger og Microsoft Teams, i stedet for å møtes fysisk. Tjønndal og Fylling (2021) nevner hvordan digitale intervju er en god måte å få tilgang på personer, som ikke har tid eller anledning til fysisk oppmøte, eller som synes det er enklere å si ja, om de kan gjøre intervjuet hjemmefra via egen smarttelefon, nettbrett eller datamaskin. Dessuten er det tids- og kostnadseffektivt for forskeren, som slipper å reise til informanten (Johannessen et al., 2023; Tjønndal & Fylling, 2021). Ved å benytte oss av disse kommunikasjonsmidlene, ble det enklere for både meg og deltakerne å finne passende tidspunkt for intervjuet. Både Tjønndal og Fylling (2021) og Johannessen et al. (2023) påpeker at å gjøre intervjuer over internett, såkalte synkroner intervjuer hvor forsker og deltaker er på nett samtidig, i stor grad ligner ansikt-til-ansikt-intervjuer og at man får tilnærmet likegod informasjon fra disse som i en ordinær intervju-situasjon, hvor man møtes fysisk. I videosamtalene hadde jeg fremdeles mulighet til å se og observere deltakerne mens vi snakket, men under telefonsamtalene mistet jeg imidlertid tilgang på ikke-verbale signaler som gester, kroppsspråk og ansiktsuttrykk. Tross for at ikke-verbale signaler generelt kan bidra til å gi mer informasjon og dybde i intervjuer, kan de være mindre relevante i studier hvor temaet er mindre sensitivt eller personlig (Silverman, 2020). Gitt studiens mindre sensitive karakter, antas det at den begrensede ikke-verbale kommunikasjonen under telefonsamtalene, hadde liten innvirkning på analysen av dataene.

3.3.4. Transkripsjon

Transkripsjoner er oversettelser fra muntlig til skriftlig språk. Når materialet struktureres til tekstform vil det skapes en større oversikt, som gjør intervjusamtalene bedre egnet for analyse (Kvale & Brinkmann, 2021). Imidlertid er transkripsjoner på mange måter en kunstig konstruksjon av muntlig kommunikasjon, og kan aldri riktig gjengis på samme måte via tekst. Dette skyldes at elementer som kroppsspråk, stemmeføring og stemning går tapt i transkriberingsprosessen (Kvale & Brinkmann, 2021). Under datainnsamlingen valgte jeg å benytte meg av en ekstern lydopptaker for å ta opptak av intervjuene, noe de fleste erfarne forskere anbefaler (Repstad, 2007; Tjora, 2021). Fordelen av å benytte seg av dette verktøyet er at man som intervjuer kan ha mer fokus på dynamikken, personen og aktiv lytting i samtalen. I tillegg vil man via opptaket, i ettertid, ha tilgang på konkret ordbruk, tonefall, pauser og den slags, som lett kan forsvinne i noteringene. Det kan dessuten være distraherende å ta omfattende notater under et intervju, da man risikerer å avbryte samtalen med intervjupersonen (Kvale & Brinkmann, 2021).

Når man skal transkribere intervjuer fra tale til tekst, må man som forsker ta noen valg og vurderinger rundt hvilke dimensjoner av intervjusamtalen som skal inkluderes i den skriftlige transkripsjonen, og hvordan man skal balansere mellom ordrett, muntlig språk

og skriftspråkstil (Kvale & Brinkmann, 2021; Repstad, 2007). Målet mitt da jeg transkriberte intervjuene var å få frem deltakerens meninger og budskap, og gjengi deres uttalelser så nøyaktig og beskrivende som mulig. Jeg foretok enkelte korrigeringer for å gjøre teksten mer leservennlig, og for å ta hensyn til etiske betraktninger ovenfor deltakerne. Når man gjengir muntlig språk ordrett, kan det ofte føre til usammenhengende og forvirrende tekster, og jeg ønsket å sikre at deltakernes uttalelser ikke ble misforstått eller framstilt på en ugunstig måte (Kvale & Brinkmann, 2021). Bokmål ble benyttet for transkripsjonen av samtlige intervjuer, da dette også bidro til å opprettholde anonymiteten, og sikre bedre flyt og leservennlighet i oppgaven.

3.3.5. Analyse

I kvalitativ forskning skiller man ofte mellom analyse og fortolkning. Mens analyse handler om å bryte ned et fenomen eller tekst for å avdekke mønstre, temaer eller kategorier, dreier fortolkning seg om å sette noe inn i en større sammenheng. Dette innebærer å reflektere over betydningen og konsekvensene av analysen, og sette dette opp mot problemstillingen som blir undersøkt. Fortolkning dreier seg om å finne skjult mening i rådataene og forstå fenomenet eller teksten dypere (Johannessen et al., 2023; Repstad, 2007). Å analysere og tolke dataene kan være krevende når man har en stor mengde ustrukturert tekstmateriale, som må reduseres for å bli mer håndterbart og leselig. Etter endt transkribering, satt jeg selv igjen med 83 sider med ubearbeidet tekst, som jeg skulle gjennom. Johannessen et al. (2023) påpeker derfor at det er viktig å utvikle et rammeverk, som kan hjelpe med å få oversikt over informasjonen i materialet, slik at man kan presentere innholdet på en forståelig måte. Denne oppgaven har derfor tatt utgangspunkt i Tjora (2021) sin stegvis-deduktiv induktiv metode (SDI). I denne metoden arbeider man fra rådata og kobler de opp mot teorier og konsepter. Forskningsmodellen kan gi inntrykk av at prosessen er lineær, men dette stemmer sjelden i virkeligheten, noe jeg selv erfarte i mitt arbeid, ved at jeg stadig hoppet frem og tilbake mellom analyse, teori og diskusjon. Modellen gir likevel et godt utgangspunkt for å lettere kunne skape et system for fremdriften i prosjektet.

Et sentralt verktøy i denne prosessen er en induktiv tilnærming, som handler om å oppdage mønstre, temaer og kategorier i datamaterialet og jobbe mot teori (Tjora, 2021). For å skape struktur og overblikk over omfattende intervjutekster, benyttes ofte koding. Dette innebærer å knytte nøkkelord til ulike tekstutsnitt, for senere å kunne identifisere bestemte uttalelser fra de forskjellige deltakerne. Kodene grupperes så, for å danne overordnede kategorier eller temaer, som beskriver intervjutekstene på en mer overordnet og forståelig måte (Corbin & Strauss, 1998; Kvale & Brinkmann, 2021). Jeg benyttet en tverrsnittbasert og kategorisk tilnærming, som innebærer at jeg delte setninger og avsnitt inn i separate indekser og kategorier, for enklere å identifisere og gjenfinne temaer i datamaterialet senere. Deretter foretok jeg *tolkende* lesning, hvor jeg forsøker å forstå budskapet og betydningen av det innsamlede datamaterialet (Johannessen et al., 2023). Ved å ha en temasentrert tilnærming kan man, ved å sammenligne informasjon fra alle deltakerne, oppnå en grundig forståelse av funnene man gjør (Thagaard, 2018).

Analysen i denne studien bygger som sagt på SDI-tilnærmingen, hvor målet er konseptuell generalisering. Denne tilnærmingen sikter mot å utarbeide funn i form av typologier, modeller, begreper, eller metaforer, som strekker seg utover den spesifikke empirien som blir undersøkt. I stedet for å begrense seg til kun den innsamlede dataen,

blir konsepter induktivt utviklet i lys av tidligere forskning og teorier, for å forbedre funnenes gyldighet og generaliserbarhet. Utvikling av slike konsepter er sentralt i SDI-analysen, og ses på som essensielt for å oppnå en grundig og treffende analyse. Med andre ord handler det om å identifisere generelle merkelapper eller forklare essensen av disse kategoriene ved hjelp av støtte fra tidligere forskning eller etablerte begreper, idéer og forestillinger (Tjora, 2021).

3.4. Refleksjoner og overveielser

Underveis i prosjektperioden har masteroppgaven endret fokus og problemstilling. Selv om den grunnleggende tematikken forble knyttet til voksnes læring, identitet og sosiale mediers rolle, skiftet fokuset fra et tidligere hovedtema om foreldreskap til et mer generelt perspektiv på voksnes identitet, utvikling og fellesskap på disse plattformene. Koronapandemien oppsto også under prosjektperioden og bruken av digitale medier fikk ytterligere større plass i samfunnet vårt. Det samme gjaldt for kortvideoplattformer som Reels og TikTok, hvorpå sistnevnte var blant de aller mest nedlastede appene i mars 2020, og kvartalsmessig den mest nedlastede appen noensinne mellom januar og mars samme år (Feldkamp, 2021). Med TikToks økende popularitet, fulgte andre populære medieplattformer raskt etter trenden. I dag er det nesten umulig å unngå kortvideoer om man er på sosiale medier. Som mor til to skolebarn er jeg ofte vitne til diskusjoner om hvordan sosiale medier påvirker den yngre generasjonen. Men hva med voksne? Vi er også aktive brukere av disse plattformene, og som masterstudent på dette studiet ønsket jeg å utforske dette fenomenet nærmere. Selv om jeg allerede hadde fordypet meg i teorien rundt læring og identitet, krevde endringene i prosjektets fokus at jeg reviderte metodiske verktøy, som intervjuguide og informasjonsskriv. Jeg tok også kontakt med Kunnskapssektorens tjenesteleverandør, SIKT, for å oppdatere prosjektdetaljene. Rekrutteringsprosessen for prosjektet var allerede påbegynt, men mange av de tidligere informantene oppfylte ikke kriteriene om å se på kortvideoer 1-2 timer per uke. Dette førte til en nødvendig justering, for å sikre deltakere som kunne gi innsikt i voksnes bruk av kortformatvideoer, og hvilken betydning disse kunne ha for deres opplevelse av fellesskap og sosial tilhørighet.

3.5. Forskningsetikk og kvalitet i forskningen

Det er mye en forsker må tenke over når det blir utført en studie eller et forskningsprosjekt. Etske refleksjoner rundt forskningsprosessen er en nødvendighet for å sikre at valgene en forsker tar både er vitenskapelige og etisk forsvarlige, da disse kan ha konsekvenser for de personene som deltar (Thagaard, 2018). Etske problemstillinger oppstår og aktualiseres særlig sterkt i samfunnsforskningen, fordi denne så direkte berører enkeltmennesker og forhold mellom mennesker (Johannessen et al., 2023). Forskeren får også gjerne nær kontakt med personene som studeres ute i felten, spesielt i intervjusituasjoner, og det stilles derfor særlige krav til forskerens etiske ansvar og de etiske aspektene som knyttes til de ulike fasene av forskningsprosessen (Thagaard, 2018). Denne studien er meldt inn og godkjent av Kunnskapssektorens tjenesteleverandør SIKT, som vurderte prosjektet i henhold til gjeldende forskningsetiske regler rundt elementer som informert samtykke, anonymisering, konfidensialitet, informasjon om studien, samt prosjektets målgruppe og formål (vedlegg 3).

3.5.1. Ethiske prinsipper

Informert samtykke er en prosess hvor en person gir sin tillatelse til å delta i et forskningsprosjekt etter å ha fått tilstrekkelig informasjon om studien. Prosessen innebærer at forskeren gir en grundig forklaring av hva studien går ut på, hva slags data som vil bli samlet inn, hva som vil skje med dataene underveis og etter at studien er avsluttet (Kvale & Brinkmann, 2021). Deltakerne i denne studien mottok denne informasjonen både muntlig og skriftlig i form av et infoskriv (vedlegg 2), som de signerte for å bekrefte at de var innforstått med informasjonen og deres rettigheter. Informert samtykke er et viktig etisk prinsipp som baserer seg på respekten for individets selvbestemmelse og råderett over eget liv. Det er nødvendig for å sikre at personer som deltar i en studie, har kontroll over opplysninger og er godt informert om hva de gir sin tillatelse til, og at de gir samtykke frivillig uten tvang eller press (Silverman, 2020; Thagaard, 2018).

Anonymisering og konfidensialitet er to andre viktige etiske prinsipper innen forskning som er tett knyttet sammen. Anonymisering innebærer å fjerne eller endre informasjon, som kan identifisere deltakerne i en studie, som navn, alder, kjønn, yrke eller geografisk tilhørighet (Thagaard, 2018). Konfidensialitet sikrer beskyttelse av personlige opplysninger, som blir innhentet fra deltakerne. Dette kan inkludere tiltak som å begrense adgang til data, og sikre at de ikke deles med uautoriserte tredjeparter. Det er forskerens ansvar å lagre opplysningene på en trygg måte for å forhindre potensiell misbruk (Kvale & Brinkmann, 2021). For å bevare tillit mellom forskere og deltakere, er det avgjørende at deltakernes personvern respekteres gjennom hele forskningsprosessen (Thagaard, 2018). I forbindelse med mitt prosjekt tok jeg konkrete skritt for å sikre anonymitet og konfidensialitet. Alle personopplysninger og transkripsjoner ble lagret separat i krypterte og passordbeskyttede filer. Intervjuene ble tatt opp med en godkjent båndopptaker fra IPL, og kontaklinformasjonen til deltakerne er kun tilgjengelig på en passordbeskyttet enhet. For å sikre ytterligere anonymitet, endret jeg navnene på deltakerne og generaliserte deres yrker i den endelige presentasjonen av dataene.

3.5.2. Kvalitet i forskningsprosessen

Forskningens kvalitet er grunnlaget for dets anerkjennelse og aksept. Som forsker er man ansvarlig for kvaliteten på arbeidet som utføres og presenteres i studien. For å sikre denne kvaliteten har jeg etter beste evne tatt hensyn til etiske vurderinger, samt fokusert på sentrale aspekter som gyldighet, pålitelighet, generaliserbarhet, transparens og refleksivitet i forskningsprosessen (Johannessen et al., 2023). Dette kan oppnås ved å gi grundig innsyn i valgene som ble tatt i løpet av forskningsprosessen.

Validitet og reliabilitet, ofte referert til som gyldighet og pålitelighet, er velkjente begreper innen forskning, og handler om evnen til å kunne måle og samle informasjon, for så å overføre og generalisere funnene til en større populasjon (Johannessen et al., 2023; Silverman, 2020). Tradisjonelt sett er dette begreper fra kvantitativ forskning, og har derfor stadig vært til debatt innen kvalitative studier. I kvalitativ forskning jobber man stort med mennesker, og har via fenomenologisk-hermeneutisk tilnærming gjerne flere perspektiver og sannheter å ta hensyn til. Dette gjør resultatene mer subjektive og avhengige av konteksten de ble funnet i, og dermed mer utfordrende å generalisere til andre settinger eller situasjoner (Kvale & Brinkmann, 2021; Thagaard, 2018). Silverman (2020) og Tjora (2021) argumenterer likevel for at begreper som reliabilitet, validitet og

generalisering også er relevante i kvalitativ forskning. Tracy (2010) foretrekker å bruke alternative begreper eller kriterier, blant annet troverdighet og overførbarhet. Tjora (2021) mener imidlertid at begrepet overførbarhet kan bli for begrensende, da det fokuserer på å anvende funn fra en spesifikk studie til en annen liknende situasjon, men utelukker andre former for generalisering. Tracy (2010) trekker frem at overførbarhet i kvalitativ forskning handler mer om potensialet for forskningens relevans i ulike kontekster, heller enn direkte generalisering til en større populasjon. Hun argumenterer for at overførbarhet kan oppnås gjennom detaljerte, tykke beskrivelser, transparens og selv-refleksivitet i forskningsprosessen. De er alle enige om at nøye planlegging for gjennomføring av forskningen er essensielt, og at resultatene bør være anvendbare utover den konkrete konteksten der studien er utført. En omfattende tilnærming er nødvendig, for å sikre kvalitet i forskningen gjennom hele forskningsprosessen (Silverman, 2020; Tjora, 2021; Tracy, 2010).

3.5.3. Forskerrollen

Forskerens rolle, integritet og engasjement spiller en avgjørende rolle når det gjelder kvaliteten på den vitenskapelige kunnskapen og de etiske beslutningene som tas innen kvalitativ forskning (Kvale & Brinkmann, 2021). I intervjuforskning oppstår det ofte etiske spørsmål på grunn av den asymmetriske maktrelasjonen mellom intervjuer og respondent, der forskeren vanligvis har en mer fremtredende posisjon. I denne sammenheng blir forskerens integritet desto viktigere, da forskeren selv er det primære redskapet for å samle inn kunnskap. I mitt tilfelle opplevdes maktrelasjonen relativt balansert. Dette kan delvis forklares med at jeg selv er en aktiv bruker av kortvideo-plattformene jeg studerte, samt at jeg og mange av deltakerne er i omtrent samme aldersgruppe. I tillegg kjente jeg noen av deltakerne fra før, noe som og kan ha bidratt til en tilsynelatende utjevning i maktbalansen. Disse faktorene kan likevel ha bidratt til at dataene ble tolket, analysert og forstått via visse forforståelser og bias. Thagaard (2018) påpeker at det kan være:

«.. utfordrende å analysere de sidene av kulturen som både vi og deltakerne tar for gitt. Vår kjennskap til kulturen kan føre til at vi ikke stiller spørsmål ved forhold som synes selvsagte for oss. Fordi vi kjenner godt til de situasjonene vi studerer, kan det være vanskelig å fremheve dagligdagse hendelser som interessante fenomener. For en utenforstående ville opplysningene om «selvsagte» forhold være viktige for å oppnå en forståelse av kulturen (Thagaard, 2018, s. 80).

Dette var noe jeg reflekterte over gjennom hele forskningsprosessen. Likevel så jeg også på det som en styrke, å ha en viss innsideinformasjon, da denne forkunnskapen ga meg en større innsikt og forståelse for personene i gitt kontekst, og fenomenet som skulle studeres. Med innsideinformasjon er det mulig å stille mer presise og relevante spørsmål, identifisere nyanser i deltakernes svar, og oppdage implisitte antakelser, som kanskje går tapt for en utenforstående forsker (Kvale & Brinkmann, 2021). Likevel, for å sikre en grundig og balansert tilnærming til forskningen, gjorde jeg mitt beste for å være bevisst og oppmerksom på mine egne preferanser, tankesett og vaner. Jeg la også til rette for en dialog med åpne spørsmål, slik at deltakerne hadde tilstrekkelig rom til å svare på sine egne premisser. Uavhengig om jeg kjente dem fra før eller ikke, gjennomførte jeg alle intervjuene på samme måte, med en formell tilnærming.

Tracy (2010) beskriver selvrefleksivitet hos forskeren som å være ærlig om sine styrker og svakheter og å tenke over og evaluere sine egne forutinntattheter, forforståelser og motivasjoner i forbindelse med undersøkelsene. Transparens handler om åpenhet og ærlighet gjennom hele forskningsprosessen. Dette innebærer å beskrive ulike faktorer om hvordan studien ble utført, hvilke valg som ble tatt og når disse ble tatt, samt rekrutteringsprosessen for deltakere. Videre er det viktig å beskrive utfordringene som oppsto og hvordan forskningsfokuset utviklet seg over tid. Teorier som ble brukt og hvordan disse påvirket studien, bør også beskrives. Gjennom transparens gir forskeren innsikt i hele forskningsprosessen, fra begynnelse til slutt, som kan bidra til å bygge tillit mellom forskeren og leserne av forskningen (Tjora, 2018b; Tracy, 2010). I tråd med disse prinsippene har jeg i dette kapitlet lagt vekt på å presentere en fullstendig og transparent redegjørelse for min metodiske fremgangsmåte. Dette er gjort i et forsøk på å skape tillit og sikre at leseren har en klar forståelse av forskningsprosessen fra start til slutt. Å ha et åpent og kritisk blikk på min egen rolle som forsker har vært avgjørende for å kunne styrke forskningsarbeidet mitt og sikre at mine funn er så objektive og nyanserte som mulig.

4. Resultat og analyse

I dette kapittelet presenteres framtrede funn fra analysen av de åtte intervjuene. Fremstillingen vil bli presentert gjennom fem hoveddeler med temaene; «Kortvideoer som hverdagssyssel», «Kommunikasjon og sosialt samspill», «Nettverk og selvforståelse», «Kortvideoer som kunnskapskilde og inspirasjon» og «Kortvideoers rolle mellom innsikt og ensidighet». Etter hver av disse hoveddelene vil en kort oppsummering bli gitt, for å koble funnene tilbake til forskningsoppgaven. Først vil jeg imidlertid introdusere informantene, slik at det vil være enklere å følge sitatene videre i kapitlet.

«**Conrad**» er en gift tobarnsfar i 40-årene, som jobber i IT-bransjen. Fritiden bruker han gjerne på data, spilling og teknologi på generell basis. Han anslår at han bruker cirka en halv time i hverdagen på sosiale medier, men at det fort kan bli et par timer daglig i helgene. Temaene for kortvideoene er gjerne teknologi, gaming og humor.

«**Adam**» er en mann i 30-årene, som jobber innen markedsføring. Han har to barn, er gift og driver med løping og hytta si på fritiden. Han estimerer at han tilbringer rundt en time per dag på sosiale medier. Av den tiden han bruker, går tre kvarter med på å se korte videoer. Temaene for kortvideoene er stort sett tips og inspirasjon rundt trening og hytteliv, samt masse humor.

«**Amanda**» er en helsearbeider i 30-årene. På fritiden er hun mye sammen med mann og barn, men liker og å drive med strikking og å kose seg med en god serie på TV. Til daglig bruker hun cirka to-tre timer på sosiale medier. Temaene for kortvideoene er gjerne hår og styling, morsomme dyrevideoer, smarte tips og triks i hverdagen, mimrevideoer fra barne- og ungdomsårene og mye humor.

«**Trude**» jobber i finanssektoren og er i 50-årene. Hun er gift, har både barn og barnebarn, og strikker endel på fritiden. Hun anslår at hun tilbringer omtrent en time daglig på sosiale medier og at kortvideoer tar opp cirka halvparten av tiden hun bruker. Temaene for kortvideoene hun ser på omhandler gjerne musikk og dans, talentshows, humor og skjult-kamera videoer.

«**Nathalie**» arbeider i utdanningssektoren og er i 20-årene. På fritiden er hun med venner og familie, går turer og liker å delta på sosiale aktiviteter. På sosiale medier går det fort to-tre timer, hvorpå halvparten av tiden brukes til å se på kortvideoer. Temaene er gjerne litt gossip om kjendiser og kongelige, klipp fra dokumentarer, hudpleie og matlaging.

«**Kristin**» er en kvinne i 30-årene, som har samboer og jobber i konsulentsektoren. På fritiden hører hun mye på musikk og podcast, driver med trening og løping, i tillegg til tid med familie og venner. Hun antar at hun bruker et par timer hver dag på sosiale medier, og at halvparten av denne tiden brukes på kortvideoer. Temaene for videoene er gjerne humor, dating, hår og styling og dyrevideoer.

«**Mette**» arbeider innen utdanningssektoren, er i 30-årene og har barn og samboer. På fritiden driver hun med trening eller er ute med venner, i tillegg til studier. Hun bruker som regel rundt to-tre timer på sosiale medier hver dag, og mesteparten av denne tiden

går med på å se på kortvideoer. Temaene for videoene er gjerne humor, smarte tips og triks i hverdagen, i tillegg til gamle mimrevideoer fra barne- og ungdomstiden.

«**Tuva**» er en kvinne i 20-årene, som arbeider innen konsulentsektoren. Av fritidsinteresser liker hun godt å synge og danse. Hun bruker cirka tre-fire timer daglig på sosiale medier, og forteller at i rundt halvparten eller mer av tiden, går med på kortvideoer. Temaene i videoene hun ser er ofte mental helse, dansevideoer, matlaging og humor.

4.1. Kortformatvideoer som hverdagssysse

4.1.1. Avkobling

I datamaterialet er det fremtredende hvordan deltakerne beskriver at det å bruke tid på å se på kortvideoer på sosiale medier, oppleves som å få en «pause fra hverdagen», og de forskjellige rollene de har i livet, enten det er identitet som forelder, arbeidstaker, ektefelle eller tilsvarende. Bruken av sosiale medier og kortvideoer er utbredt blant deltakerne, med en daglig tidsbruk på mellom en til fire timer, hvor minst halvparten av denne tiden blir brukt på å se kortvideoer. Deltakerne beskriver kortvideoer som en måte å «koble ut» på, og bruker begreper som «*tidsfordriv*», «*avslapning*», «*få en pause*», «*minke kjedsomhet*» og «*nedsløving*», når de uttrykker hvorfor de ser på kortvideoer. Adam gir et eksempel på hvordan han bruker sosiale medier og å scrolle kortvideoer som en avkoblings-mekanisme.

«Hvis jeg skal koble av, så stikker jeg en tur innom Instagram eller Facebook, også scroller jeg da og ser på videoer. Så det er både for å oppdatere meg på hva som skjer i livene til andre folk, men også for å få en pause rett og slett. Koble av.» (Adam)

Amanda sier at kortvideoer gir henne «*et pusterom*» og deler at hun ofte ser på kortvideoer på toalettet, siden hun der får låst døren og får et avbrekk fra konstante henvendelser fra barna som sier: «*mamma, mamma, mamma*» hele tiden. Mette forteller at også hun bruker det som «*et lite sted for meg selv*» i et hektisk familieliv og Conrad deler at kortvideoer for ham er en rask måte å «*koble meg bort fra stress*».

Flere av deltakerne forteller at kortvideoer typisk blir konsumert på sofaen eller i sengen. Nathalie beskriver hvordan det har blitt en vane å scrolle på mobilen, og at hun opplever det nesten som en egen form for hobby eller aktivitet hun nå bruker tid og energi på. Hun uttrykker en ambivalens i forhold til dette fenomenet, hvor hun erkjenner at hun egentlig ikke ønsker å være så opptatt av mobilen, men at det likevel blir slik i praksis. Kristin reflekterer også over tilfeller hvor hun plutselig ubevisst sitter å scroller på mobilen.

«Det er typisk på kvelden, eller hvis jeg er hjemme og kjeder meg, eller i andre settinger hvor det ikke er noe å gjøre. Plutselig sitter man og scroller, liksom. Ser på TV, også er det litt kjedelig det som skjer der, så sitter man plutselig og ser på to skjermer samtidig.» (Kristin)

Nathalie og Kristin viser her hvordan bruken av kortvideoer har blitt en integrert del av hverdagen for mange. Det har blitt en rutinemessig handling når man kjeder seg eller ikke har noe annet å gjøre, og fremhever hvordan kortvideoer har inntatt en betydelig rolle i folks liv og innvirkning på deres atferd og tidsbruk. Det kan også peke på hvordan kortvideoer kan være en form for underholdning og distraksjon fra andre aktiviteter, inkludert mer tradisjonelle medieformer som TV.

4.1.2. Tidsbruk og engasjement

Et annen aspekt som er sentralt i deltakerens beskrivelser er hvordan de opplever at deres engasjement rundt kortvideoene gjør at de har vanskelig for å stoppe og legge fra

seg mobilen, når de først har begynt å scrolle. Mette beskriver hvor fort hun plutselig hopper til neste video, selv om det ikke var intensjonen, og at hun da kan ende opp med å bli sittende, mens tiden flyr.

«Du får konstant en input når det først begynner og rulle, som både kan være fint, men og slitsomt. Jeg kjenner på at jeg burde ha lagt i fra meg telefonen, men så er selvkontrollen ikke fullt så bra der og da, og plutselig har man rullet gjennom 100 videoer.» (Mette)

Mette sin uttalelse antyder at selv om hun i utgangspunktet ser på kortvideoer som noe oppløftende å tidvis engasjere seg i, føler hun også på frustrasjon over hvor mye tid og plass de tar. Hun beskriver at hun ofte føler at hun mister litt kontroll når hun først begynner å se på dem. Det at kortvideoer på sosiale medier ender opp med å stjele mye tid, er noe flere deltakere uttrykker. Trude påpeker hun fort kan utsette andre gjøremål hun kanskje burde ha begynt på, når hun først har begynt å se på kortvideoer. Nathalie forteller at det er ganger hvor hun knapt merker at hun sitter og blar gjennom kortvideoer før hun må begynne med noe annet. *«Da har du plutselig sittet på mobilen i 20 minutter, og du har ikke merket at tiden har gått»* sier Nathalie.

Deltakernes opplevelse av å bli sugd inn i sine telefoner mens de ser på korte videoer, kan tyde på at denne formen for underholdning oppleves som en tankeløs aktivitet som gir en midlertidig flukt fra hverdagen. Denne intense bruken kan også indikere at videoene de ser på treffer deres interesseområder, og at de her får en mulighet til å dykke dypere inn i elementer av seg selv. Det faktum at flere påpeker at de føler at *«tiden forsvinner»* indikerer den sterke tiltrekningen disse videoene har, til tross for ugunstige konsekvenser, som tap av verdifull tid og svekket oppmerksomhet. Deltakernes visshet rundt risikoene ved overdreven bruk av kortvideoer viser seg når de uttrykker et ønske om å begrense skjermtiden og legge fra seg telefonene. Denne bevisstheten kan ha betydning for hvordan de ser seg selv i en tid der skjermbruk spiller en stadig mer dominerende rolle.

4.1.3 Humor og refleksjoner

Når deltakerne forteller om hva slags type kortvideoer de er på jakt etter når de scroller seg gjennom video-feeden sin, er det hovedsakelig humor og *«artig underholdning»*, da dette bidrar til å skape glede, fellesskap og positiv energi i hverdagen deres. Som Adam uttrykker det: *«Humor er vel den største grunnen til at jeg går inn på appene»*. Han forteller at han ofte ser på kortvideoer med gamle klipp fra *Americas funniest homevideos* som var et kjent TV-program i hans barne- og ungdomsår. Han har også funnet mye glede i videoer som tar for seg såkalt *«lip syncing»*, som er videoer hvor noen har dubbet over videoklipp fra filmer eller kjente personer.

«Det er dritartig, for det ser ut som at det er akkurat det dem sier, men så er det noen som har lagt stemme over, også sier dem noe helt annet enn det dem egentlig sier. Det er bare veldig, veldig artig.» (Adam)

Amanda på sin side forteller at hun ofte ser humoristiske videoer med dyr, spesielt morsomme katte- og hundevideoer. I tillegg setter hun pris på humorvideoer som tar opp temaer knyttet til mamma- eller foreldrerollen, der man ifølge Amanda, kan *«finne humor i situasjoner som vanligvis kan være slitsomme, eller litt vanskelig»*. Videoer av

barn som gjør rare eller morsomme ting er også noe Amanda finner underholdende, da hun som mamma kan kjenne seg igjen i rollen som forelder, og sine egne barn. Trude deler også et lignende synspunkt og refererer til videoer hun har delt med familie og venner, som eksempelvis tar opp humoristiske, stereotypiske kvinne-mannsroller. Hun forteller også om en humorvideo hun sendte til døtrene sine om «*en mor som løftet glasset og skålte hver gang ungene sa 'mamma'*». Denne videoen kan illustrere et humoristisk syn på det å være en forelder og de utfordringene som kan følge med, og støtter opp om Amandas tidligere utsagn. Ved å kombinere barnas mas med en gladlynt respons, symbolisert av å ta seg et glass vin, blir den komiske effekten forsterket og en potensielt slitsom situasjon blir presentert på en morsom og avvæpnende måte.

Gjenkjenningens faktoren er generelt sett en viktig komponent i hva deltakerne finner morsomt i kortvideoene. Nathalie kommenterer at hun «*ler hvis jeg kan relatere til humoren og føler at jeg kjenner meg igjen*» og Kristin understreker også at humoren blir morsom «*når man kan kjenne seg igjen og det blir presentert på en morsom måte*». Mette bidrar med perspektivet fra en vennegruppe der humor er et sentralt tema. Hun forteller at de ofte deler morsomme kortvideoer som de kan relatere seg til, spesielt videoer som tar dem tilbake til 90-tallet eller refererer til deres personlige opplevelser. Mette legger vekt på at mye av humoren «*går litt på bekostning av hvordan ting var før da vi vokste opp, eller ting som knyttes opp mot personligheten*».

Når vi oppsummerer «kortvideoer som hverdagssyssel» viser funn fra analysen at kortvideoer har blitt en integrert del av deltakernes hverdagsliv, til tross for noen frustrasjoner over tidsbruken. Deltakerne forteller at de bruker kortvideoer som en kilde til avkobling, underholdning og personlig tid. Spesielt trekkes humor frem som en hovedgrunn for at de engasjerer seg i kortvideoer. Disse videoene bidrar til glede og livlig energi, og berører ulike aspekter av deltakernes livserfaringer og identitet, eksempelvis ved å knytte dem til kulturelle eller samfunnsmessige fenomener de føler seg som en del av. Gjennom gjenkjenning og relaterte temaer kan deltakerne engasjere seg i ulike former for selvrefleksjon og identitetsutforskning, fordi humoren i kortvideoene presenterer situasjoner eller temaer som deltakerne kan relatere seg til på et personlig eller felles nivå. Når deltakerne opplever gjenkjenning i humorvideoene, skaper det en følelse av sosial tilhørighet og forståelse for noe de knytter til seg selv. De kan identifisere seg med karakterer, situasjoner eller temaer som blir presentert, og dette engasjementet tillater dem å reflektere over sin egen identitet og hvordan de forstår seg selv og hvem de er.

4.2. Kommunikasjon og sosialt samspill

4.2.1. Styrkede relasjoner gjennom deling av kortvideoer

I tillegg til å benytte seg av disse kortvideoene til underholdning og avkobling, viser analysen at kortvideoer også er en ressurs informantene bruker for å kunne opprettholde kontakt med venner og familie. Her tilfører videoene verdi til allerede eksisterende relasjoner og identiteter. Dette foregår ved at deltakerne sender og deler kortvideoer frem og tilbake med andre personer inne på de aktuelle plattformene. Videoene kan være morsomme og humoristiske eller knyttet opp mot felles interesser eller minner, som nevnt i foregående avsnitt.

Conrad forklarer her hvordan han legger merke til at algoritmene blant annet har fanget opp hans interesse for spillet «*Call of Duty*», ved at han «*ofte mottar tips, triks og artige hendelser fra andres gameplay-videoer*». Dette deler han gjerne med spill-kompisene sine, som deler tilsvarende videoer tilbake, noe som indikerer et sterkt fellesskap rundt gaming. Kristin på sin side uttrykker at hun ofte deler videoer med venninner når hun kommer over videoer hvor hun kjenner igjen seg selv eller andre, som gjerne er satt i en morsom kontekst. Da kan hun sende disse videoene til en venninne og kommentere: «*Det her er du*». Venninnen svarer tilbake med en annen video hvor hun skriver; «*Her er du*», noe Kristin gir uttrykk for er en morsom og hyggelig måte å vise gjensidig forståelse og humor på. Dette viser tydelig at de kjenner på en sosial tilhørighet til hverandre.

Både Conrad og Kristin viser her hvordan kortvideoer er med på å bidra til å styrke og opprettholde relasjoner de har, ved å gi en følelse av tilhørighet og fellesskap gjennom felles interesser og humor. Kortvideoer har også en evne til å vekke minner og nostalgi mellom avsender og mottaker. Mette påpeker hvordan kortvideoer «*kan bidra til å ta opp tråden på gamle minner og felles opplevelser*», noe som skaper «*en følelse av å være sammen selv når man ikke kan møtes fysisk*». Dette kan føre til gode samtaler og dialoger på en annen måte, og minner hverandre om tidligere opplevelser. Tuva bemerker at det samme gjelder når man deler slike videoer i grupper.

«Kanskje det er et eller annet som minner om noe fra barndommen, så har man grupper med venner hvor man sender det til, også ler man litt av det, ikke sant. En måte å minne hverandre på at dette her er gjengen vår, liksom.» (Tuva)

Både Mette og Tuva viser her hvordan kortvideoer bidrar til å berike relasjoner og styrke båndene mellom mennesker. Gjennom deling av videoer kan man gjenoppleve og reflektere over felles minner, og dette kan skape en unik form for samhold og dialog. Kortvideoer fungerer som en påminnelse om tilhørighet og fellesskap, og er et effektivt verktøy for å opprettholde vennskap og styrke relasjoner på tvers av avstand og tid. Dette er fremtredende når Tuva, som har flyttet og bor lenger unna flere av vennene hun har vokst opp sammen med, understreker at kortvideoer gir henne «*muligheten til å vise at jeg tenker på dem og kan holde kontakten på en enkel måte*». Mette, som er småbarnsmor med en travel hverdag, deler i likhet med Tuva erfaringen av å ikke ha tid eller mulighet til å treffe venner like ofte som før. Mette forteller at å pleie vennskap er viktig for henne.

«Jeg er veldig opptatt av nettverket mitt og vennene mine. Jeg har en hektisk hverdag med barn, full jobb og studier, så det å kunne bruke litt tid på å rette oppmerksomheten min mot noen og si at jeg tenker på dem og at vi kanskje burde få til å møtes en dag, er veldig godt.» (Mette)

I lys av erfaringene til Conrad, Kristin, Mette og Tuva ser vi hvordan videoene tjener som et verktøy for sosial tilknytning. Aktiv deling av videoer bidrar her til å styrke eksisterende relasjoner og skape følelser av tilhørighet. Videoene virker å ha en emosjonell komponent, i det at de kan vekke minner og nostalgiske følelser mellom avsender og mottaker. Dette skaper en forsterket form for interaksjon og engasjement som synes å gå utover den enkle delingen av innhold.

4.2.2. Et bidrag til dialog og relasjoner

I datamaterialet kommer det tydelig frem at deling av kortvideoer har betydning for våre relasjoner med andre mennesker. Ifølge Conrad er han imidlertid tidvis litt forsiktig med hva han deler og til hvem, når han trekker frem at han for eksempel kan ha preferanser mot såkalt «*mørk humor, som kanskje ikke alle har like mye sansen for*». Dette viser at vi gjerne tilpasser våre delingsvaner til våre oppfatninger av hva mottakerne liker og interesser seg for. Amanda bekrefter dette ved å si at hun «*ikke nødvendigvis sender samme video til mannen min som jeg sender til ei venninne*», da hun understreker at disse personene har ulike preferanser og interesser, og hennes relasjon til dem er forskjellig.

Samtidig viser Nathalie at deling av kortvideoer kan bidra til mer kommunikasjon og samtaler med andre. Hun nevner at de på jobben har diskutert endel kontroversielle mediestormer rundt «*Harry og Meghan*» fra den britiske kongefamilien. Basert på ulike kortvideoer som de har sett fra ulike perspektiver, har dette bidratt til å skape interessante og engasjerende samtaler.

«Jeg får nok mange videoer og sånn om at de er i en veldig sånn offerrolle, mens hun andre kollegaen min ofte får opp den andre siden av den saken. Så blir vi sittende der å diskutere, også er det andre som henger seg på. Så var det det vi snakka om i den lunsjen, liksom.»
(Nathalie)

Dette viser at deling av kortvideoer ikke bare er en måte å underholde venner og bekjente på, men kan også ha en mer dypgående funksjon. Kortvideoer fungerer som en slags bro mellom personer og kan være et startpunkt for å initiere dialog og refleksjon rundt ulike temaer. Gjennom deling av videoer åpner vi opp for nye samtaleemner og muligheter til å skape følelsesmessige, sosiale bånd med andre, ved å kunne utforske felles interesser og lidenskaper sammen. Nathalies eksempel viser også at deling av kortvideoer kan være med på å belyse ulike sider av en sak og skape diskusjoner og debatter rundt disse, selv om man kanskje ikke alltid er enige. Vi kan bli utfordret til å reflektere over våre egne holdninger og verdier, og denne refleksjonen kan bidra til å forme og utvikle vår identitet ved å åpne opp for nye ideer, verdier og perspektiver som tidligere var ukjente for oss. Gjennom deling av videoer uttrykker vi også vår identitet ved å vise hva vi finner interessant og viktig å dele med andre. Alt i alt viser dette at deling av kortvideoer kan spille en sentral rolle i sosial påvirkning, styrking av relasjoner, dannelse av sosiale fellesskap og formingen av vår identitet.

Når vi oppsummerer «Kommunikasjon og sosialt samspill» ser vi hvordan funnene viser at deling av kortvideoer spiller en viktig rolle i kommunikasjon og nettverksbygging. Kortvideoer er ikke kun en kilde til underholdning og avkobling, men fungerer også som en ressurs for å opprettholde kontakt med venner og familie. Gjennom deling av videoer kan informantene berike eksisterende relasjoner, og skape følelser av tilhørighet og fellesskap med andre gjennom felles interesser, minner, opplevelser og humor. Vennskap kan være en viktig komponent når det gjelder identitet og selvforståelse ved at vi får muligheten til å dele erfaringer, følelser og meninger med mennesker vi har tillit til. Kortvideoer har også en kommunikativ funksjon, da de stimulerer refleksjon og diskusjon rundt ulike temaer. Dette kan hjelpe oss med å utforske våre egne verdier og

overbevisninger, samt å utvikle en mer nyansert og helhetlig forståelse av verden rundt oss, vår identitet og relasjonene rundt oss.

4.3. Nettverk og selvforståelse

4.3.1. Sosial tilhørighet via roller og interesser

I analysen kommer det frem at kortvideoer og kan spille en betydelig rolle i å skape fellesskap utover det man får med venner og familie. Gjennom å se og kommentere på videoer kan voksne formidle personlighet, interesser og verdier for seg selv og andre likesinnede. Selv om de ikke har personlig kjennskap til personene i videoene, forteller flere av deltakerne at de har kjent på inspirasjon, sosial tilhørighet og fellesskap i forskjellige settinger via kortvideoer. Tuva, som driver med dans på fritiden, beskriver hvordan hun føler seg inspirert når hun ser videoer av mennesker fra ulike land og kulturer som danser.

«Man kan lære av noen som danser i for eksempel Karibia, og legger ut videoer av det – så kan vi bli inspirert av det og danse. (...) Det har kanskje bidratt til å ha gjort meg mer nysgjerrig på å utforske og søke opp nye type danser og dansestiler.» (Tuva)

Det fremstår altså som at kortvideoene fungerer som en kilde til motivasjon og åpner opp nye perspektiver for henne. Amanda, som jobber innenfor helse, nevner at hun kan føle en viss tilknytning til enkelte kortvideoer som omhandler helsearbeidere og deres hverdag. Dette synes å resonneres spesielt med hennes profesjonelle identitet og yrkesrolle, når de på humoristisk vis fremstiller hvor slitsomt denne type yrker faktisk kan være.

«Man kjenner seg igjen når man jobber innenfor det samme feltet og kan på en måte le litt av det fordi det på mange måter faktisk stemmer med videoen, selv om det kan være litt overdrevent og satt på spissen på en morsom måte. Folk skulle bare visst liksom. Så det er en bekreftelse for meg og de jeg jobber med, men samtidig så kan det kanskje vise folk som ikke er i yrket, hvordan det er for oss. Kanskje det gir en læringsmulighet for andre?» (Amanda)

Både Tuva og Amanda deler erfaringer som viser hvordan identifikasjon med bestemte roller eller interesser, som danser eller helsearbeider, kan skape en følelse av fellesskap og en sosial tilhørighet til forskjellige grupper gjennom kortvideoer på sosiale medier. Selv om de kanskje ikke kjenner de som har laget videoene, opplever de likevel en tilknytning til disse fellesskapene. For Tuva gir videoer av dansere fra forskjellige land og kulturer inspirasjon og utvider hennes horisont innenfor dans, og motiverer henne til å utforske nye dansestiler og -teknikker. På samme måte opplever Amanda en tilknytning til videoer som humoristisk skildrer de utfordrende sidene av helsearbeid, da hun kan kjenne seg igjen og le av situasjonene. Dette gir henne en følelse av bekreftelse og fellesskap med andre som jobber innen samme felt. En annen fellesnevner er at begge sitatene nevner læringsaspektet ved å se disse videoene. Tuva nevner at hun kan lære av dansere fra forskjellige kulturer gjennom videoene, mens Amanda spekulerer i om videoer om helsearbeidere kan gi en læringsmulighet for andre som ikke er i yrket. Dette

indikerer at kortvideoene ikke bare skaper følelser av tilknytning og fellesskap, men også kan bidra til å utvide kunnskap og forståelse på ulike områder. Dette aspektet vil også bli belyst senere i analysen.

4.3.2. Forstå seg selv gjennom andre

En annen viktig observasjon i analysen angående fellesskap relatert til kortvideoer på sosiale medieplattformer, er Tuva og Kristins beskrivelser om hvordan de enkelte ganger har følt på fellesskap og tilhørighet til ukjente personer og situasjoner i selve videoene ved å høre andre beskrive ting de kjenner seg igjen i. Kristin forklarer at det å høre andre uttrykke seg på en lignende måte som henne selv, gir henne en følelse av bekreftelse og forståelse. Hun forteller at det kan bli lettere for henne «å sette ord på egne tanker og følelser når noen andre beskriver det på en relaterbar måte». Hun forteller at dette skaper en avslappende og god følelse hos henne når hun ser på disse kortvideoene. Hun legger også vekt på betydningen av gjenkjennelsesfaktoren i disse tilfellene.

«Når folk sier noe som er relevant og gjenkjennbart... Det kan bety ganske mye. Så det bidrar nok til at jeg tenker mer på det og blir mer bevisst på meg selv, vil jeg tro.» (Kristin)

Kristin forteller og at når hun ser videoer med mange visninger og likes, innser hun at mange andre også kjenner seg igjen i det samme, og uttrykker at «da blir det kanskje ikke så farlig, det man har gått og kjent på selv». Tuva forklarer at hun kan gjenkjenne egne tanker i kommentarfeltet og oppdage at andre har tenkt og respondert på samme måte.

«Det kan for eksempel være sånn med kommentarfeltet at jeg liksom har tenkt en tanke i forhold til den videoen jeg så på, men så er man litt usikker på om «er det bare jeg som tenker det?». Men så leser man noen kommentarer, og ser at noen andre har tenkt og spurt om akkurat det samme. Da hender det jeg trykker 'like' på de kommentarene og kan tenke at «Å, ja men da var det ikke bare meg da.» (Tuva)

Dette indikerer at visninger og kommentarer på sosiale medier også spiller en betydningsfull rolle i Tuva og Kristins opplevelse av sosial tilhørighet og fellesskap. Når de ser at mange andre deler lignende synspunkter, blir deres egne opplevelser bekreftet, og følelsen av å være usikker eller alene om disse tankene reduseres. Det å bli forstått og akseptert av andre gjennom det som formidles i videoene, kommentarene eller til og med populariteten til videoene, bidrar til å styrke deres følelse av tilhørighet, og har en oppmuntrende innvirkning på deres selvfølelse. Slike videoer kan dermed trolig bidra til å normalisere deres opplevelser og følelser, og tillate dem å identifisere seg med andre på plattformen på en oppbyggende. Oppdagelsen av at mange deler lignende tanker og følelser kan bidra til å skape en fornemmelse av fellesskap og gir rom for en mer frigjørende selvoppfatning.

Når vi oppsummerer funnene i «Nettverk og selvforståelse» ser vi hvordan kortvideoer kan skape en plattform der voksne kan oppleve fellesskap og tilknytning. Dette gjelder selv med personer de ikke kjenner personlig, men via andre fellesnevnerne som hobby, yrke, interesser, eller forskjellige samfunnsroller de kan identifisere seg med. Disse

videoene kan bidra til å berike deltakernes liv ved å introdusere dem for nye ideer og impulser. Samtidig får de bekreftelse og normalisering av egne opplevelser og følelser, som kan bidra til en oppløftende forståelse av den de er. De beskriver også hvordan videoene fungerer som inspirasjon og læringsverktøy, både for deltakerne selv og for å gi andre en dypere forståelse av hvem de er og deres hverdag. Som et resultat blir de motivert til å aktivt søke etter og se på denne typen kortvideoer, da det gir verdi og glede til deres daglige liv. Videre bidrar det til å styrke deres identitetsfølelse knyttet til de ulike rollene de innehar, enten det er på det profesjonelle eller personlige plan.

4.4. Kortformatvideoer som kunnskapskilde og inspirasjon

4.4.1. Læring og utforskning av egne interesser

Flere av deltakerne beskriver kortvideo-plattformer som en plass de nå også benytter seg av for å oppsøke kunnskap og kanskje lære noe nytt, som også tidligere beskrevet. Mette reflekterer over hvordan bruken av sosiale medier har endret seg i løpet av årene, siden oppstarten, og påpeker «*når generasjonen vår kom inn i det her gamet, så var sosiale medier aldri en plass hvor vi for eksempel lærte ting, men en plass for å holde kontakt med venner*». I dag bruker Mette sosiale medier til flere formål, blant annet for «*å få ulike meninger, perspektiver og inspirasjon*» rundt temaer som interesserer henne og er aktuelle i hennes hverdag, i tillegg til humor og underholdning som tidligere er benevnt i kapittelet.

Amanda belyser hvordan kortvideoer kan bidra med å tilby enkel og tilgjengelig kunnskap som personer kan benytte seg av for å gjøre hverdagen litt enklere. Hun forteller at hun «*elsker smarte tips og triks – såkalte «Life Hacks»*», som hun beskriver «*gjør livet litt lettere*». Hun deler et eksempel der hun kom over en video som viste henne en alternativ måte å åpne et produkt på, som hun alltid hadde åpnet på en spesifikk måte tidligere. Den andre metoden presentert i kortvideoen viste seg å være både enklere og mer effektiv. Ved å engasjere seg i kortvideoer og lære alternative måter å gjøre ting på, er det mulig at Amanda får en økt følelse av personlig mestring. Hennes evne til å anvende «*Life Hacks*» kan bidra til å forsterke en forståelse av at hun er en handlekraftig person som tar kontroll over sitt eget liv og oppnår vellykkede resultater.

Flere av de andre deltakerne nevner også eksempler på hvordan de bruker kortvideoer til å hente læring, inspirasjon og kunnskap rundt ting de bruker tid på i hverdagen, som matlaging, treningstips, strikke-oppskrifter, snekkerarbeid, gaming-tips og hudpleie. De utforsker og dyrker sine interesser og bemerker at kortvideoer kan være en flott måte å få og å dele kunnskap på, enten det er demonstrasjoner av hvordan man gjør noe, eller inspirerende tanker og teorier fra eksperter. Conrad forteller at han syns en av fordelene med kortvideo-plattformer er at de ofte presenterer informasjon på en visuelt engasjerende og underholdende måte.

«Videoene er jo korte og er ofte lagd sånn at de skal engasjere og få tak i interessen til den som ser på raskt. Jeg syns at mange av videoene er veldig bra lagd og kjenner at det ofte kan være lettere å ta til seg informasjon når man ser noen demonstrere det i en video, enn om man må lese seg til det.» (Conrad)

4.4.2. Livsferdigheter og nye perspektiver

En annen måte kunnskap og inspirasjon via kortvideoer viser seg hos deltakerne, er videoene som beriker deres liv og berører ulike aspekter av menneskelig og personlig vekst. Tuva deler sin entusiasme for videoer som inspirerer henne til å utforske nye ferdigheter. Blant annet finner hun stor glede i å lære fra inspirerende figurer som Mel Robbins og Jay Shetty, som er kjente personer innen selvutvikling, motivasjon og inspirasjon. En nylig video av Mel Robbins om selvtillit vekket spesiell interesse hos Tuva.

«Hennes beskrivelse av det, synes jeg var veldig inspirerende da. Videoen handla nesten mer om å tørre og gjøre ting man kanskje ikke kan så godt. Hoppe i det, også får man erfaring ut ifra det, i stedet for at man sitter og venter fordi man føler at man må være full av selvtillit først. Det var en video jeg så for ikke så lenge siden som jeg ble veldig inspirert av.» (Tuva)

Det kan synes som at Mel Robbins-videoen har en oppløftende innvirkning på Tuva, og hun opplever at kortvideoene bidrar til hennes personlige vekst og selvforståelse. Hun forteller videre at dette var en video hun bevisst valgte å dele med flere av vennene sine, i håp om å inspirere andre til å tenke på lignende måter. Kortvideoer kan også fungere som et middel for å øke bevisstheten rundt sosiale spørsmål og ulikheter. Amanda deler sin opplevelse av å ha sett videoer som omhandler den sosiale rettferdsbevegelsen «Black Lives Matter» og hvordan dette har økt hennes forståelse av begrepet «White Privilege». Gjennom disse videoene har hun fått et dypere innblikk i de ulike samfunnsmessige privilegiene som er knyttet opp mot hudfarge og forteller at hun har i større grad blitt bevisst sin egen rolle i samfunnet.

Deltakerne sier og at de opplever at kortvideoer gir dem innsikt i ulike kulturer og livssituasjoner. Kristin, som er opptatt av hår, nevner at hun kan bli fascinert av videoer som viser tradisjonell fletting av hår som har andre strukturer enn hun selv har, og påpeker videre at «..på den måten får jeg kanskje innblikk i en annen kultur enn det jeg kjenner til fra før?». Nathalie deler også sine erfaringer og legger vekt på hvordan videoene har gitt henne bevissthet om ulike livssituasjoner og kulturer. Hun nevner spesifikt videoer på TikTok der en kvinne i rullestol deler sin hverdag og en annen video som viser en kvinne som bor i en leirhytte i Afrika og henter vann til fem barn.

«Du får jo kunnskap i mye du ikke ville ha fått innsyn i, hadde det ikke vært for de videoene. Og noen av videoene kan være klipp fra andre større dokumentarer og videoer, så du får et kjapt innblikk. Du får ikke det store og hele bildet, men det fanger kanskje en liten interesse da... i noen minutter.» (Nathalie)

Det kan synes her som at disse videoene har gitt Nathalie en forståelse for andres virkelighet som hun ellers ikke ville ha hatt innsikt i. Selv om videoene bare gir et raskt glimt av disse situasjonene, fanger de interessen og gir henne et innblikk i nye og ulike perspektiver og erfaringer.

Deltakernes erfaringer viser at kortvideoer på sosiale medier kan spille en betydelig rolle når det kommer til personlig utvikling, kunnskapstilegnelse og utvidelse av ens horisonter. Disse videoene byr på inspirasjon, ulike perspektiver, kunnskap om sosiale

spørsmål og forskjellige kulturer. Med en verden full av kunnskap og innsikt som bare er et par klikk unna, gir kortvideoer på sosiale medier deltakerne en mulighet til å lære, vokse og berike sine liv på en måte som tidligere var uoppnåelig eller begrenset.

Når vi oppsummerer funnene i «Kortvideoer som kunnskapskilde og inspirasjon», ser vi at sosiale medier har utviklet seg fra å primært bli brukt til å holde kontakt med venner, til å også bli en plattform for kunnskap og inspirasjon. Kortvideoer blir fremhevet som en enkel og effektiv måte for deltakerne å tilegne seg kunnskap, da de er korte, informative og engasjerende. Imidlertid går virkningen av disse videoene utover ren kunnskapstilegnelse. De gir deltakerne muligheter til å utforske og reflektere over deres egen identitetsforståelse, samtidig som de introduserer et bredere spekter av kulturer, perspektiver og livssituasjoner. Dette kan føre til en forsterket følelse av globalt fellesskap og sosial tilhørighet. Dermed understreker funnene ikke bare kortvideoers verdi som en kilde til kunnskap, men også deres rolle i moderne identitetsdannelse og skapelsen av sosiale bånd.

4.5. Kortformatvideoers rolle mellom innsikt og ensidighet

4.5.1. Balansen mellom nytte og risiko

Selv om deltakerne i stor grad fremhever de fordelaktige sidene ved å ha tilgang til kortvideoer i hverdagen, gir de også uttrykk for at de ser visse skyggesider ved kortvideoene. Nathalie trekker frem at folk gjerne «*legger ut og diskuterer alt mulig på sosiale medier, som deres private dagbok for dagen, traumer, smerte, dokumentarer eller nyheter*». Det er en bred variasjon av innhold, som kan påvirke oss på forskjellige måter. På den ene siden kan det å dele personlige erfaringer og utfordringer på sosiale medier være oppbyggende. Dette fordi det kan bidra til å normalisere vanskelige temaer og emner, og skape en følelse av fellesskap og støtte blant dem som kan relatere seg til disse erfaringene.

Det kan også gi mulighet for å spre informasjon og øke bevisstheten rundt viktige temaer som traumer, psykisk helse eller samfunnsproblemer. Samtidig må man være oppmerksom på de utfordringene som kan oppstå, inkludert spredning av desinformasjon, bevisst eller ubevisst, samt muligheten for misforståelser. Mette påpeker for eksempel at sosiale medier kan føre til at folk blir overfokuset på og selvdiagnostiserer seg med ulike tilstander basert på informasjon de finner på nett.

«Jeg har flere venner som nå vurderer å utrede seg for ADHD, fordi sosiale medier forteller dem at de har alle tegn til det. De har blitt veldig opphengt i at ting blir vanskelig og plutselig ikke kan gjøre det og det – men så har de egentlig fungert veldig fint før.» (Mette)

Mette understreker videre at selv om hun synes det er godt å bli oppmerksom på utfordringene og få en diagnose hvis nødvendig, opplever hun at videoer og innhold på sosiale medier ofte kan bli «*overdrevet og dyrket*» av de som ser på dem. Dette kan føre til at mennesker gir seg selv egenskaper og identiteter som kanskje ikke nødvendigvis er sanne, men som likevel får betydning på hvordan de ser seg selv og hvordan de lever sine liv. Det fremstår dermed som viktig å finne en balanse mellom nytten og den potensielle risikoen ved interaksjoner på sosiale medier.

4.5.2. Algoritmers betydning

Gjennom intervjuene blir det klart at deltakerne er bevisste på algoritmens betydning i sosiale medier. De bruker begrepet aktivt for å beskrive sammenhengen mellom videoene de ser på, opp mot deres interesser og hva de ønsker å dele med andre. De er klar over at videoene som vises i deres feed er direkte påvirket av deres tidligere visninger, søk og likes, samt hvilke videoer de har valgt å unngå eller ikke bruke tid på. Kristin påpeker at det er både gode og dårlige sider ved algoritmene.

«Det er positivt i den forstand at jeg får jo mer av det jeg liker, men negativt i den forstand at jeg ikke får innblikk i noen annet, på en måte. Så.. det betyr jo at det blir en liten verden, den jeg får servert. Og det vil jo være det samme for andre.» (Kristin)

Kristin viser her at hun synes det er fordelaktig at algoritmene gjør at hun får mer av det hun liker å se på. Likevel ser hun også en uheldig konsekvens av dette, nemlig at hun ikke får innsikt i andre ting. Tuva reflekterer også over algoritmenes innvirkning på valg av innhold. Hun fremhever verdien av å «*ha en viss kontroll over hvilket innhold man ønsker å se på og få mer av*». Samtidig er hun bevisst på at dette «*kan føre til at jeg går glipp av ulike perspektiver og interessante ting som jeg kanskje burde få med meg*».

Nathalie forklarer hvordan hun tar bevisste valg om hvilket kortvideo-innhold hun ønsker å se, ved at hun i praksis bruker «like»-knappen som en form for «lagre»-knapp, da hun tenker at det signaliserer til algoritmene hvilke interesser, holdninger og preferanser hun har. På samme vis unngår hun å like visse videoer for å slippe å bli oversvømt i feeden sin med innhold hun ikke har like mye interesse for.

Adam på sin side er mer reservert og har en mer skeptisk holdning til konseptet rundt algoritmene generelt. Han deler sin frustrasjon over at han stadig får se det samme innholdet i feeden sin, noe som gjør at han raskt blir lei og mister interessen.

«Jeg tror de hadde hatt veldig godt av å gjøre om på det, også tror jeg samfunnet hadde hatt kjempegodt av å få inn litt forskjellig inntrykk i feeden sin. Ikke bare dem som er enig med deg. De kunne kanskje ha laget en sånn shuffle-knapp? «Give me something new»-knappen. Ja, ja ja...! Jeg hadde garantert benyttet meg av en slik knapp.» (Adam)

I likhet med Adam viser Mette og Amanda også en bevissthet om begrensningene ved algoritmer når det gjelder variasjon i innholdet de ser i feeden sin. Mette beskriver hvordan algoritmene kan gjøre at man blir «*sugd inn i en bestemt type innhold*». Hun opplever at når hun scroller gjennom Instagram, «*ender hun opp med å se samme type videoer om og om igjen*». Amanda uttrykker derimot at hun verdsetter hvordan algoritmene gir henne mer av det hun liker, men erkjenner også den manglende variasjonen i innholdet, som begrenser eksponering for nye ideer og måter å kunne forstå seg selv og andre på. Hun er enig med Adam at «*man aldri får se noe nytt*», og ønsker å oppleve mer variasjon og nye perspektiver i feeden sin.

Når vi oppsummerer «Kortvideoers rolle mellom innsikt og ensidighet» blir det klart at kortvideoer i sosiale medier har flere aspekter som bør vurderes nøye. For eksempel bidrar deling av personlige erfaringer til å normalisere sensitive temaer og å heve

bevisstheten rundt viktige spørsmål. Dette fremmer et fellesskap, og gir støtte til de som kan identifisere seg med erfaringene som deles. Samtidig må man være oppmerksom på risikoen for bekreftelsesbias, hvor algoritmer forsterker eksisterende meninger ved å vise innhold som støtter disse. Generelt sett er deltakerne sett enige om at algoritmene fører til begrensninger i mangfold og eksponering for nytt innhold, men verdsetter også enklere tilgang til innhold som matcher deres personlige preferanser. Naturlig nok vil denne selektive tilgangen til informasjon innvirke på måten de tenker, både om seg selv og samfunnet som helhet, og kan reflekteres i deres følelse av identitet, tilhørighet og forholdet til samfunnet i bred forstand.

5. Diskusjon

Gjennom diskusjonskapittelet er hensikten å ytterligere belyse og forsøke å besvare hvordan voksne bruker kortvideoer i sin hverdag, og hvordan disse kan knyttes opp mot konsepter som identitet, motivasjon, fellesskap og sosial tilhørighet. Fagfeltet rundt livslang læring tar for seg disse konseptene og viser til at tilegnelse av læring skjer gjennom hele livet i forskjellige sammenhenger, noe diskusjonen baserer seg på. Det empiriske utgangspunktet for denne diskusjonen er deltakernes egne opplevelser rundt tematikken, og disse hovedfunnene vil drøftes i henhold til det teoretiske rammeverket og tidligere forskning.

5.1. Et personlig fristed

I den økende digitaliserte og hektiske verden vi lever i, har sosiale medier blitt en sentral arena for avkobling, underholdning og distraksjon. I denne studien formidler samtlige av deltakere at deres primære motivasjon for å benytte kortformatvideoer på sosiale medier, er å oppnå en etterlengtet avkobling fra hverdagens travle tempo. Dette motivet går igjen blant alle deltakere, uavhengig av livsstiler, alder, yrker og daglige rutiner. Tiden benyttes til å slappe av og midlertidig distansere seg fra hverdagens krav via morsomme, relaterbare, underholdende og lærerike videoer. Omar og Dequan (2020) belyser i sin forskning at *escapism*, et ønske om en flukt fra virkeligheten, er en av de primære drivkreftene bak bruk av plattformer som TikTok. Schellewald (2023) er enig i dette og påpeker hvordan scrolling av kortvideoer på disse plattformene gir en mulighet for egentid, noe som samsvarer med funn i denne studien. Mette og Amanda forteller blant annet at kortvideoer er en gledelig pause i en hektisk hverdag, Nathalie og Trude sier tiden forsvinner når de ser på videoer, og Conrad opplever at kortvideoer gir ham et fristed fra stress. Videoene handler imidlertid ikke bare om å koble ut med en midlertidig distraksjon, men også om å søke frydefulle opplevelser, som deltakerne i studien beskriver (Schellewald, 2023). Imidlertid oppleves dette ikke utelukkende positivt av deltakerne, da flere også nevnte en følelse av å bli oppslukt av innholdet og å miste kontroll på tiden.

I løpet av de siste tiårene har tilgangen på teknologiske og digitale hjelpemidler økt. Liljestrand (2000) fremhever hvordan intellektuelle og fysiske verktøy spiller en viktig rolle i individers utvikling i samfunnet. Säljö og Mäkitalo (2022) utvider dette i en moderne kontekst til også å inkludere digitale verktøy. Basert på denne forskningen, kan sosiale medier og kortvideoer betraktes som eksempler på nye, kulturelle verktøy som har endret måter vi fungerer på i hverdagen når det gjelder kommunikasjon, måten vi innhenter kunnskap og informasjon på, og hvordan vi kan løse utfordringer og problemer. Dette finner vi flere eksempler på fra analysen. Flere deltakere gir eksempler på hvordan kortvideoer har gitt dem nye måter å oppleve, lære og forstå egen og andres kultur og identitet på. Vi ser også at sosiale medier og kortvideoer gir nye måter de kan kommunisere og være sosial med venner og familie på. Digital og sosial kontakt har altså ført til nye tilknytningsmønstre i samfunnet (Gireesan, 2022; Yavich et al., 2019).

Bruken av sosiale medier for å oppnå fellesskap og tilhørighet er likevel ikke uten potensielle uheldige bivirkninger. Forskere har identifisert sammenheng mellom bruk av sosiale medier med blant annet; ensomhet, depresjon, angst og følelser av utilstrekkelighet, spesielt hos unge voksne (Karim et al., 2020; O'Day & Heimberg,

2022). Yavich et al. (2019) stiller spørsmål ved om denne formen for tilknytning, som skapes gjennom digitale plattformer, kan måle seg med dybden og kompleksiteten i relasjoner som utvikles gjennom fysisk samhandling. I min studie, som fokuserer på voksne, kom imidlertid ikke dette frem som en signifikant bekymring blant deltakerne. Det kan tyde på at voksne kanskje har en annen tilnærming til kontakt på sosiale medier, eller at de kombinerer digital og fysisk interaksjon på en måte som minimerer noen av de negative effektene som er observert i andre befolkningsgrupper.

Algoritmene er en faktor som bidrar til den økte tilfredstillelsen som vi finner hos deltakerne i studien. Videoene er laget for å fenge raskt, ved hjelp av kreative og visuelle elementer (Liang & Wolfe, 2022; Schiro, 2023). Gjennom de underliggende algoritmene blir brukeren fôret med samme type innhold hele tiden. Målet er å forbedre brukeropplevelsen, øke engasjementet og få brukerne til å oppholde seg på plattformene lengst mulig (Bhandari & Bimo, 2022; Schellewald, 2021). Imidlertid er risikoen med ensrettet innhold at det oppstår bekræftelsesbias, der brukere kun blir vist innhold som bekrefter deres eksisterende synspunkter og interesser, og dermed begrenser deres eksponering for et mer mangfoldige perspektiv. Det er dette som ofte blir betegnet som et *ekkokammer*. Funnene i min studie samsvarer med Ytre-Arne og Moes (2021) studie, hvor respondentene erkjenner og aksepterer algoritmers eksistens, men likevel er kritiske til noen av deres bruksområder. Et omdiskutert tema er blant annet det Mette tar opp rundt hvordan personer kan lære om, og starte med å identifisere seg med ulike diagnoser, som ADHD, etter å ha blitt eksponert gjentatte ganger for denne type videoinnhold på kortvideoplattformene. Og forskning foretatt av Yeung et al. (2022) viser og at en stor andel av kortformatvideoer om nettopp ADHD, faktisk er misledende, noe som er bekymringsverdig. Dette er og et godt eksempel på hvordan den algoritmiske identiteten, samt elementer fra den sosiale identitetsteorien, kommer til lys på godt og vondt. Gjennom sosial sammenligning og selvkategorisering, identifiserer personer seg med forskjellige grupper mennesker på nett, og føler samhørighet og fellesskap med disse, basert på egenskaper og personlighetstrekk de opplever å inneha (Alper et al., 2023).

Nyere studier peker mer i retning av at disse plattformene, på generell basis, kan fungere som et oppløftende rom for å uttrykke sider ved ens personlighet, som tidligere var stigmatisert eller undervurdert. Dette skaper en ny arena hvor individer kan utforske sin identitet, og se seg selv fra en mer anerkjennende vinkel enn tidligere (Alper et al., 2023; Ginapp et al., 2023). Likevel klarer sjelden algoritmene å fange opp essensen av den menneskelige kompleksiteten. Siden klippene er så korte, er det mindre rom for å vise de nyanserte aspektene som utgjør en persons unike personlighet. Dette henger sammen med at kortvideoer ofte forenkler eller reduserer sammensatte og avanserte emner og personlige erfaringer, og gir med det en begrenset og overfladisk fremstilling av menneskelig personligheter og situasjoner (Lee et al., 2022; Schellewald, 2021; Yeung et al., 2022). Videre beskriver Ytre-Arne og Moe (2021) algoritmer som reduktive, da de ofte baserer seg på stereotyper og simplifiserte idéer. Dette påpeker en fundamental begrensning i algoritmers evne til å gi en helhetlig og nøyaktig forståelse av de sosiale dynamikkene og de individuelle nyansene, som preger det samfunnet vi lever i.

5.2. Et møte med seg selv, gjennom andre

Populærkulturens hovedfunksjon er underholdning (Zuo & Wang, 2019). Den har et flytende og dynamisk landskap, formet av og for sosiale og kulturelle forhold, som kontinuerlig fornyes og endres under påvirkning av nye teknologiske fremskritt, sosiale trender og andre kulturelle drivkrefter (Tisdell & Thompson, 2007). I denne konteksten har kortformatvideoer markert seg som en sentral aktør, ved å tilby en frisk tilnærming til selvuttrykk og kommunikasjon, samt gi rom for et mangfold av stemmer, perspektiver og underholdning. Det er nettopp de kvalitetene deltakerne i denne studien fremhever som særlig attraktive, når de benytter seg av disse plattformene. Studien viser at deltakerne hovedsakelig søkte avkobling på plattformene og var mest engasjert i videoer som kombinerte humor med personlige interesser. Nathalie og Kristin understreket begge at de lo eller syns videoene var ekstra morsomme når de på generell basis kjente seg igjen i innholdet som ble presentert. Trude trekker frem relaterbare, humoristiske videoer rundt kvinne-mannsroller, som er stereotypisk komisk. Amanda forteller hvordan hun også liker videoer med temaer knyttet til foreldrerollen, som illustrerer kjente utfordringer eller episoder for henne.

Dette belyser hvordan videoer med elementer fra hverdagslivet, gjør at deltakerne trekker på smilebåndet. Schellewald (2023) påpeker at kortformatvideoer, sammenlignet med mer tradisjonelle sosiale medieplattformer, gjerne oppleves som mer autentiske og mindre polert, av brukerne. Dette, utdyper han, henger gjerne sammen med at videoene frembringer høyere grad av nærhet og forståelse til dagligdagse og dagsaktuelle situasjoner. Videoer som illustrerer ulike typer sosiale relasjoner, som for eksempel forholdet mellom venner, ektefeller, foreldre og barn eller kollegaer, er også populært på kortvideo-plattformene. Gjennom trender og felles uttrykksmåter åpnes det for en annen type relasjonsbygging; her kan fremmede relatere seg til hverandre basert på innholdet i kortformatvideoene og finne meningsfulle koblinger til sine egne liv (Schellewald, 2021). Stort sett er det heller ikke personen som vises i videoene som er fokuset, men heller selve situasjonen som blir portrettert. Videoene er ofte laget av helt vanlige personer, som tilsynelatende har personlig erfaring med temaene som blir tatt opp. Brukere opplever derfor ofte en høyere grad av tillit til det som blir formidlet, selv om situasjonene i videoene kan være overdrevet for komisk effekt (Bizel et al., 2022; Schellewald, 2023; Zuo & Wang, 2019). Likevel kan det være en viss fare for forenkling og overflattiskhet i dette formatet. Mens korte, morsomme klipp kan underholde og engasjere, kan de også distrahere fra mer komplekse, nyanserte diskusjoner og forståelser rundt disse temaene, som krever tid og dybde for å utforske (Bizel et al., 2022; Ytre-Arne & Moe, 2021).

Humor og gjenkjenningsmomenter kan også vises gjennom kortvideoer på andre måter enn direkte relaterbare situasjoner. Adam forteller blant annet at han ser mye på klipp fra *Americas Funniest Home Videos*, som var et populært TV-show i hans barne- og ungdomsåer. Mette forteller at hun og venninnene hennes ofte deler kortvideoer som tar dem tilbake til deres barndomsår på 90-tallet. Slike videoer bringer dermed frem elementer av nostalgi. Dette gir brukere mulighet til å samles rundt felles minner, opplevelser og erfaringer, som knytter dem nærmere sammen, og fremmer følelser av samhørighet. Det kan tenkes at voksne bruker slike videoer for å assosiere seg tilbake til en tid som kanskje føltes enklere enn deres nåværende hverdag, med større andel ansvar og plikter.

Nostalgi kan innvirke ens selvforståelse, ved å minne om tidligere erfaringer og hendelser, som har påvirket ens liv. Gamle tanker, minner og følelser bringes til overflaten og kan inkorporere med dagens levde liv, på godt og vondt. Å kunne gjenoppleve slike øyeblikk, kan føre til en følelse av kontinuitet og sammenheng i ens liv, og bidra til å styrke ens følelse av identitet, identifikasjon og fellesskap med andre (Merriam & Baumgartner, 2020). Ved å oppleve gjenkjennende situasjoner via videoer, oppnår deltakerne et følelsesmessig bånd, og de kan føle en tilknytning til hverandre basert på felles utfordringer eller gleder. Kortvideoene kan bidra til å skape en felles referanseramme, historie og kulturell forståelse mellom likesinnede, ved å forme en felles identitet, som del av en større gruppe (Illeris, 2012). Når deltakerne ser kortvideoer som reflekterer situasjoner de kan identifisere seg med, opplever de en form for sosial bekreftelse og normalisering av sine tanker, følelser og erfaringer. Spesielt fremhevet Tuva og Kristin dette med hvordan denne gjenkjennelsen ga dem en større følelse av trygghet og aksept. Dette kan og forstås innenfor rammen av sosial identitetsteori, som argumenterer for at mennesker er motivert til å identifisere seg med grupper og elementer som bidrar til en positiv selvoppfatning (Scheepers & Ellemers, 2019). Jarvis (2008) og Tjora (2018) understreker også viktigheten av sekundær sosialisering og muligheten for personlig vekst ved å finne tilhørighet i grupper utover de primære relasjonene. Dette blir også bekreftet av Lee et al. (2022), som viser at identifikasjon med ulike samfunn, yrker, roller og kulturelle bakgrunner gir en økt følelse av sosial tilhørighet. Kortvideoer dekker dermed ikke bare deltakernes underholdningsbehov, men blir også et medium for utvikling og sosial tilknytning (Schellewald, 2023; Zuo & Wang, 2019).

5.3. Et nettverk med sosiale bånd, fellesskap og samspill

Flere funn som kom frem i denne studien understreker betydningen av sosiale bånd, fellesskap og samspill, som oppstår gjennom bruk av sosiale plattformer, og spesielt gjennom deling av kortvideoer. Ifølge det sosiokulturelle læringsperspektivet skjer læring, forming av selvet og utvikling i et kontinuerlig samspill mellom individet og dets sosiale og kulturelle omgivelser (Illeris, 2012). Flere deltakere har uttrykt hvordan kortvideoer gir dem en unik mulighet til å opprettholde, utvikle og styrke nettopp sosiale relasjoner med venner og familie, selv over avstand og tid. Ytre-Arne og Moe (2018) identifiserer sosiale medier som et naturlig møtested i dag, der brukere opprettholder kontakt og deler felles minner og interesser. Deling av kortvideoer bidrar til en opplevelse av tilhørighet og fellesskap, og gir deltakerne en plattform for å vise engasjement og omsorg for personene de deler videoene med. Dette bidrar til å styrke båndet mellom personer, spesielt når det er knyttet opp mot felles interesser, erfaringer og nostalgi (Dolby, 2003; Schellewald, 2023).

I Bhandari og Bimo (2022) sin studie om TikTok fremkommer det at denne appen, som kun består av kortvideoer, skiller seg fra andre sosiale medier når det gjelder hvordan brukerne presenterer seg selv og samhandler med andre. Studien la vekt på hvordan deltakerne brukte TikTok som en plass hvor de i hovedsak samhandlet med den personifiserte algoritmen og sin algoritmiske identitet, i stedet for å bygge nettverk og bånd, gjennom interaksjon og samtaler med andre mennesker. Dette fremkom som hovedårsaken til at de så på kortvideoer. I min studie står for øvrig sosialiseringsspektet frem som et vesentlig punkt i grunnen for at deltakerne ønsker å benytte seg av kortvideoer som medium. De gav uttrykk for at kortvideoene bidro til å opprettholde kontakt, styrke bånd og felles identitetstrekk med personer i deres nettverk. Det å dele

relaterbart innhold rundt forskjellige opplevelser, erfaringer, interesser og humor, var viktige faktorer. Disse er funn som samsvarer med Schellewalds (2021) studie rundt de kommunikative formene på TikTok.

Sosialt samspill kommer godt fram gjennom Kristins erfaringer på plattformene. Hun deler ofte videoer med sine venninner hvor elementer rundt personlig kjennskap, delte opplevelser, erfaringer, interesser og humor, er gjengående temaer i kortvideoene. Når hun og venninnene sender videoer, plasseres innholdet i en kontekst, som er kjent og betydningsfull for mottakerne. Denne enkle handlingen blir en kraftfull måte å uttrykke nærhet og forståelse på, og den viser at de deler en eksklusiv forståelse, som kanskje ikke er tilgjengelig for folk utenfor deres fellesskap i vennegjengen. Tilsvarende har vi eksempelet med Conrad, som deler kortvideoer med kompisene sine, knyttet opp mot deres felles interesse for *gaming*. Han kan også dele videoer med kollegaer, som angår arbeidet deres. Lim (2022) understreker hvordan deling og interaksjon mellom venner på sosiale medier, kan tjene til å forsterke bånd, normer, koder og praksiser, og med det ytterligere bekrefte ulike vennskap og felles historie. Samme fenomen observeres også hos Amanda, som tilpasser innholdet hun deler avhengig av relasjonen til mottakeren; hun sender for eksempel andre videoer til sin mann enn til sine venninner. Dette illustrerer at både Kristin og Amanda, i ulike kontekster, bruker videoer for å styrke båndene til mennesker de har en relasjon til.

I bunn og grunn handler sosiale medieplattformer om å håndtere sosialt samvær og uttrykke seg selv gjennom sosiale forbindelser (Bhandari & Bimo, 2022). Det vi deler, liker og kommenterer, samt hvordan vi opptrer, spiller en rolle i hvordan vi ønsker å bli oppfattet av andre og hvordan vi ønsker å uttrykke oss på nettet. Dermed fungerer sosiale medier som en arena for å bygge og forvalte våre sosiale forbindelser, mens kortvideoer kan ses på som et verktøy som understreker vår tilhørighet i et fellesskap. Tuva som har flyttet til en ny plass, eller Mette som balanserer en travel hverdag som småbarnsmor, er eksempler på dette. For dem er kortvideoer en verdifull ressurs, som tilbyr ekstra muligheter for å vedlikeholde kontakten i et nettverk de kanskje ikke lenger kan følge tett. Tuva påpeker at dette skaper en følelse av å være sammen, noe som er ekstremt viktig i en tid der fysisk distanse ofte er en realitet. Kortvideoene gir dem dermed et tilleggsverktøy for å uttrykke omtanke og oppmerksomhet mot sine venner på en enkel og effektiv måte. Et annet eksempel er hvordan Trude knytter sterkere bånd til sine døtre gjennom deling av morsomme videoer rundt morsrollen og hverdagslige situasjoner og utfordringer. Når Trude deler slike videoer, sender det en implisitt melding om solidaritet og forståelse. Det oppretter et virtuelt rom hvor de kan le sammen, dele utfordringer og skape sterkere bånd.

I Vincent (2016) og Yavich et al. (2019) sine studier understrekes det hvordan mennesker søker likesinnede for å tilfredstille sitt behov for selvbekreftelse, sosial kontakt og tilhørighet. Dette gjøres ved å knytte bånd til individer man sammenligner seg med gjennom lignende interesser og egenskaper, også via nett. Dette samsvarer godt med ideen om at mennesker generelt er motivert til å bli en del av, og identifisere seg med, grupper som gir en fordelaktig forsterkning av deres selvoppfatning (Scheepers & Ellemers, 2019). Vår identitet stammer derfor ikke bare fra de individuelle egenskaper vi innehar, men avhenger også i stor grad av den sosiale konteksten, kulturen, grupper og fellesskap vi tilhører (Tjora, 2018). Dette kan ses i sammenheng med Lave og Wengers (1991) teori rundt situert læring, hvor utvikling og læring ses både som en individuell og en kollektiv prosess, formet av den sosiale interaksjon og den kulturelle

sammenhengen det oppstår i. På denne måten blir sosiale medier og kortvideoer ikke bare populærkulturelle plattformer, men også komplekse rom for sosialisering og uformell læring i hverdagen. De innvirker på vår selvforståelse, vårt syn på andre, og vår tilnærming til omverdenen gjennom en uavbrutt strøm av små, men betydningsfulle, innsikter og justeringer (Wright, 2018). Som en del av dette digitale økosystemet blir vi, ofte uten å innse det, formet av de interaksjonene og kulturelle signalene vi kommer i kontakt med. Så i den forstand blir sosiale medier og kortvideoer mer enn bare en plattform; de er integrerte komponenter i den sosiokulturelle virkeligheten vi navigerer i (Tjora, 2018).

5.4. Et forum for læring, inspirasjon og forståelse

Læring i arbeidsliv og samfunn er sterkt påvirket av samfunnets strukturer, normer og verdier, som former hva vi anser som viktig å lære og hvordan vi bruker den kunnskapen i hverdagen (Illeris, 2012). I denne konteksten har kortvideoer, som nå utgjør en betydelig del av vår hverdagslige informasjonsstrøm, skapt en unik mulighet for folk å tilegne seg kunnskap på en uformell, fornøyet måte. Dette gjenspeiles i erfaringene til Conrad og Adam, som begge finner stor verdi i visuell læring. Conrad fokuserer på arbeidsrelaterte emner og personlige interesser som spill og teknologi, mens Adam utforsker temaer som hyttebygging og løpetrening. Begge bemerker at kortvideoer hjelper dem med å forstå og lære raskere, da de kan se konsepter og demonstrasjoner visuelt. Dette illustrerer hvordan kortvideoer kan fungere som et verktøy i dagens læringslandskap og understreker utviklingen av hverdagslæring i den digitale tidsalderen, hvor visuell informasjon på skjermer har blitt en integrert del i måten vi tilegner oss kunnskap på i dagliglivet (Illeris, 2012; Säljö & Mäkitalo, 2022).

Ryan og Deci (2000) og Laginder og Stenøien (2011) understreker betydningen av indre motivasjon og interesse for læring og utvikling, da dette fremmer selvstyring og autonomi. Når indre motivasjon er drivkraften, er individer mer tilbøyelige til å engasjere seg i aktiviteter av egen fri vilje, utforske nye muligheter, og investere mer tid og innsats i egen utvikling. Digitale plattformer og kortvideoer kan imøtekomme en mangfoldig og stadig skiftende læringsagenda i samfunnet vårt. Voksne som aktivt søker ut og ser på kortvideoer på sosiale medier for egen underholdning og lærdom, viser altså en form for selvstyrt, interessebasert læring. De tar initiativ til å finne og velge videoer som fanger deres oppmerksomhet og tilfredsstillende deres nysgjerrighet, på ulike måter. Eksempelvis Tuva, som driver med dans og som begynte å utforske dansestiler fra andre plasser i verden. Nathalie og Mette, som begge forteller at de bruker kortvideoer til å få mer kunnskap og tips rundt hudpleie, samt Amanda som elsker kortvideoer med *Life Hacks*, er alle eksempler på dette.

Kortformatvideoer har også bidratt i globaliseringen av informasjon, ved å gi brukere fra hele verden muligheten til å dele innhold og koble seg til mennesker fra forskjellige kulturer (Xu, 2022). Dette ser vi gjennom eksemplene fra Nathalie, som fikk innsyn i livet til en afrikansk kvinne, eller Kristin som forteller at hun ble fasinert og nysgjerrig rundt en video som viste hårstiler for personer med annerledes hårstruktur enn hun selv har. Ved å dele videoer rundt samfunnsaktuelle temaer, kan enkeltpersoner og organisasjoner nå et bredt publikum over hele verden. Mennesker med ulike kulturelle og bakgrunnsmessige perspektiver, deler nå sine innsikter, erfaringer og kunnskap med et globalt publikum. Dette fenomenet har potensial til å fremme transformativ læring og kulturell utveksling, da det øker bevisstheten rundt globale problemstillinger og fremmer

økt forståelse og integrasjon mellom ulike samfunn (Flew & Iosifidis, 2020; Illeris, 2012). Det som skjer, ifølge Merriam & Baumgartner (2020) og Mezirow (2000), er en potensiell endring eller transformasjon av ens referanserammer og vante tankemønstre.

Gjennom eksponering av ulike kulturer, samfunn og situasjoner oppstår muligheten for en utvidelse av ens forståelse og perspektiver. Dette ser vi når Amanda forteller om hvordan hun, via kortvideoer, oppnådde en ny forståelse rundt fenomenene *Black Lives Matters* og *White Privilege*, som fikk omfattende oppmerksomhet i internasjonale medier etter drapet på afro-amerikanske George Floyd i 2020. Sosiale medier bidro til å øke bevisstheten rundt disse temaene, som også skapte demonstrasjoner og protester langt utenfor USA's landegrenser. Drapet utløste også en omfattende diskusjon rundt rase og de svartes rettigheter, i tillegg til de ulikheter og fordommer de møter i samfunnet sammenlignet med etnisk hvite. Dette bidro til visse endringer i offentlig opinion (Lim, 2022; Nguyen et al., 2021). Amanda ga uttrykk for at hun har fått dypere forståelse i hvordan hennes egne erfaringer skiller seg fra de av personer med annen etnisk bakgrunn. Denne erfaringen har åpnet for muligheten til at Amanda kan bidra til en bedre dialog og økt forståelse mellom ulike individer og grupper i samfunnet, i tiden fremover. Dette er i samsvar med Lave og Wengers (1991) teori om situert læring, Mezirows (2000) teori om transformativ læring og Illeris' (2012) perspektiv på hverdagslæring. Disse teoriene argumenterer for at læring er sterkt forankret i menneskers sosiale praksiser og aktiviteter, som Amandas innsikt via kortvideoer er et godt eksempel på.

En vesentlig observasjon som kommer frem i denne studien, er altså den varierte karakteren av læring blant deltakerne. De uttrykker et bredt spekter av interesser og preferanser når det gjelder kortvideoer, som spenner fra praktiske tips og *Life Hacks*, til mer komplekse og samfunnskritiske temaer, som rasediskriminering og Black Lives Matter-bevegelsen. Dette fremhever kortvideoer som en læringsressurs, som tilfredsstiller ulike behov og kunnskapsnivåer blant voksne. Mens noen voksne hovedsakelig søker etter praktiske ferdigheter og hobbyrelaterte kunnskaper, har andre fått innsikt i komplekse sosiale og kulturelle spørsmål. Imidlertid er det viktig å ikke overse behovet for kritisk tenkning, spesielt i en tid hvor sosiale medier er full av variert og til tider tvilsom informasjon (Machete & Turpin, 2020). Kritisk tenkning er, ifølge Giroux (1995), avgjørende for å ikke bli passive mottakere av framstillinger i media. De fleste deltakerne mente de hadde god kritisk sans på nett. Likevel kan det være verdt å ofre en tanke om man faktisk er like kritisk til videoinnhold som blir presentert på egen sosiale medier-feed. Folk har en naturlig tendens til å være mer åpne for innhold som appellerer til deres personlige preferanser eller oppfatninger. Derfor er det essensielt å utøve kritisk tenkning når man benytter seg av digitalt innhold. Lykkes man med det, viser kortformatvideoer et rikt mangfold, og har potensiale som et spennende og verdifullt redskap for livslang læring.

6. Konklusjon og avslutning

Denne masteroppgaven har hatt som mål å undersøke hvordan voksne bruker kortvideoer i sosiale medier, og hva slags betydning dette kan ha for deres opplevelse av fellesskap og sosial tilhørighet med andre, i lys av et sosiokulturelt læringsperspektiv. Det kommer frem i studien at kortvideoer absolutt synes å innvirke på deltakernes opplevelse av å føle på større tilknytning til andre personer, både kjente og ukjente, gjennom å benytte seg av kortvideoer i sin hverdag. I tillegg fant vi mange eksempler på hvordan deltakerne, via kortvideoene, har tilegnet seg både kunnskap, læring og inspirasjon, over et bredt spekter. Studien viser at deltakerne sier de først og fremst bruker appene og kortvideoer for å koble ut, ha et tidsfordriv og noe å fylle dødtid med. Selv om det sosiale samspillet ikke virker å være hovedgrunnen til at de ser på kortvideoer, kommer det frem som et av hovedtrekkene av ting de liker med disse appene. De formidler at bakenfor dette fristedet, finner de rom for seg selv, sine venner og likesinnede, samt deres interesser og hobbyer. Elementer som felles humor, lidenskap og videoer som skaper nostalgi, ble delt mellom deltakerne og personer de kjenner. Dette bidro til at deltakerne, gjennom sosial sammenligning, opplevde større nærhet til de de delte kortvideoene med. Dette forteller oss at kortvideoer er mer enn bare overfladiske distraksjoner. De fungerer som stimulerende faktorer for sosial interaksjon, fellesskapsbygging og kontinuerlig læring, og tilbyr et digitalt rom hvor voksne ikke bare kobler ut, men også kobler seg på sosiale nettverk og kunnskap de kanskje ikke ville ha hatt tilgang til ellers.

I tillegg til å berike deltakernes følelse av fellesskap og tilhørighet, avdekker denne studien også den betydningsfulle rollen kortvideoer spiller i deltakernes identitetsutforskning. Gjennom interaksjon med kortvideoer får deltakerne muligheten til å utforske ulike aspekter av sin egen identitet. Den algoritmiske identiteten, som utvikler seg gjennom deres digitale atferd og preferanser, gir dem en ny innsikt i hvordan de forholder seg til ulike temaer, interesser og samfunnsgrupper. En viktig observasjon fra deltakernes historier er at kontinuerlig eksponering for spesifikke temaer over tid, kan føre til at enkeltpersoner gradvis internaliserer visse holdninger eller perspektiver. Dette indikerer at menneskers digitale omgivelser og aktivitet spiller en betydelig rolle i formingen av deres verdier, holdninger og overbevisninger. På samfunnsnivå kan dette fenomenet dermed bidra til å forme kollektive oppfatninger og holdninger, som i sin tur kan påvirke politikk, kultur og samfunnsmessige trender. Det understreker betydningen av å kunne forstå og håndtere den digitale påvirkningen, som en del av den moderne samfunnsdynamikken.

Det siste hovedfunnet i denne studien kaster lys over hvordan kortvideoer fungerer som et dynamisk forum for ny læring, inspirasjon og en bredere forståelse av verden rundt oss. Til tross for at deltakerne i utgangspunktet oppsøker plattformene for å finne fristed i hverdagen til underholdning, viser studien at kortvideoenes mangfold er bemerkelsesverdig og utrolig variert. En sentral oppdagelse er at studien viser hvordan kortvideoer ikke bare gir praktiske tips og hobbyrelatert kunnskap. De fungerer også som en plattform for å utforske og ta innover seg informasjon rundt komplekse og samfunnskritiske temaer, som Black Lives Matter og White Privilege, i tillegg til andre perspektiver, kulturer og andre mennesker livsverden. Dette indikerer at kortvideoer spiller en rolle i å formidle samfunnsbevissthet og engasjement blant voksne, for de som benytter seg av plattformene.

Denne masteroppgaven har belyst at kortvideoer i sosiale medier er langt mer enn ren underholdning. De kan også tjene som en kraftfull mekanisme, som innvirker på folks oppfatning av samfunnsrelevante spørsmål, identiteter og sosiale fellesskap. I tillegg til å fungere som et fristed hvor folk kan koble av, dele humor og skape gode minner med venner og likesinnede, gir kortvideoer også muligheter for læring og utvikling på forskjellige nivåer. Elementer av repetitivt innhold og tendenser kan imidlertid bidra til dannelsen av ekkokammere og bekreftelsesbias. Dette er viktige faktorer å reflektere over, da studiens funn klart indikerer hvordan kortvideoer kan påvirke kollektive holdninger og oppfatninger i samfunnet. Fenomenene som diskuteres i denne oppgaven er en del av den sosiale dynamikken på digitale plattformer, og det er fortsatt mye å lære om hvordan kortvideoer kan innvirke på folks identitetsutvikling, og opplevelser rundt sosial tilhørighet og fellesskap. Det er mange interessante aspekter å undersøke, og ytterligere forskning på deres samfunnsmessige påvirkning vil være nyttig for å forstå fenomenet bedre, og sikre at det kan benyttes på en trygg måte. Studien konkluderer med at kortvideoer spiller en vesentlig rolle i hvordan deltakerne opplever fellesskap og sosial tilhørighet med andre personer i sosiale medier. I tillegg har det kommet til lys noen spennende aspekter rundt læring, som det vil kunne være interessant for forskningsfeltet rundt livslang læring å ta en nærmere kikk på videre.

Referanseliste

- Alper, M., Rauchberg, J. S., Simpson, E., Guberman, J. & Feinberg, S. (2023). TikTok as algorithmically mediated biographical illumination: Autism, self-discovery, and platformed diagnosis on #autisttok. *New Media & Society*. <https://doi.org/10.1177/14614448231193091>
- Baer, T. (2019). Algorithmic Biases and Social Media. I *I Understand, Manage, and Prevent Algorithmic Bias* (s. 95-106). Apress. https://doi.org/10.1007/978-1-4842-4885-0_11
- Barker, V. & Rodriguez, N. S. (2019). This is who I am: The selfie as a personal and social identity marker. *International Journal of Communication*, 13, 24. <https://ijoc.org/index.php/ijoc/article/view/9723>
- Bhandari, A. & Bimo, S. (2022). Why's everyone on TikTok now? The algorithmized self and the future of self-making on social media. *Social Media+ Society*, 8(1). <https://doi.org/10.1177/20563051221086241>
- Biesta, G., Field, J., Hodkinson, P., Macleod, F. J. & Goodson, I. F. (2011). *Improving learning through the lifecourse: Learning lives*. Taylor & Francis. <https://doi.org/10.4324/9780203828649>
- Billett, S. (2010). The perils of confusing lifelong learning with lifelong education. *International Journal of Lifelong Education*, 29(4), 401-413. <https://doi.org/10.1080/02601370.2010.488803>
- Bizel, G., Amoroso, A., Sharma, S., Bizel, G., Amoroso, A. & Sharma, S. (2022). A SOCIAL MEDIA TREND: HOW DOES TikTok INFLUENCE ADULTS? *PEARSON JOURNAL*, 7(17), 192-206. <https://doi.org/10.46872/pj.468>
- Charness, G. & Chen, Y. (2020). Social identity, group behavior, and teams. *Annual Review of Economics*, 691-713. <https://doi.org/10.1146/annurev-economics-091619-032800>
- Cinelli, M., De Francisci Morales, G., Galeazzi, A., Quattrociocchi, W. & Starnini, M. (2021). The echo chamber effect on social media. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 118(9). <https://doi.org/10.1073/pnas.2023301118>
- Cohen, J. N. (2018). Exploring echo-systems: how algorithms shape immersive media environments. *Journal of Media Literacy Education*, 10(2), 139-151. <https://doi.org/10.23860/JMLE-2018-10-2-8>
- Colley, H., Hodkinson, P. & Malcolm, J. (2002). Non-formal learning: mapping the conceptual terrain, a consultation report. <https://infed.org/non-formal-learning-mapping-the-conceptual-terrain-a-consultation-report/>
- Corbin, J. & Strauss, A. (1998). Open Coding. I *Basics of qualitative research* (s. 101-121). Sage.
- Dolby, N. (2003). Popular culture and democratic practice. *Harvard Educational Review*, 73(3), 258-284. <https://doi.org/10.17763/haer.73.3.1225466106204076>
- Feldkamp, J. (2021). The Rise of TikTok: The Evolution of a Social Media Platform During COVID-19. I C. Hovestadt, J. Recker, J. Richter & K. Werder (Red.), *Digital Responses to Covid-19* (s. 73-85). SpringerBriefs in Information Systems. https://doi.org/10.1007/978-3-030-66611-8_6
- Flew, T. & Iosifidis, P. (2020). Populism, globalisation and social media. *International Communication Gazette*, 82(1), 7-25. <https://doi.org/10.1177/1748048519880721>
- Frantzen, V. & Schofield, D. (2018). *Mediepedagogikk og mediekompetanse. Danning og læring i en ny mediekultur*. Fagbokforlaget.

- Furu, J.-E. T. (2018, 12.06.21). *Det er alltid sider ved oss selv og livet vi har levd, som blir stående ufortalte*. Psykologisk.no. Hentet 2. september 2023 fra <https://psykologisk.no/2018/12/det-er-alltid-sider-ved-oss-selv-og-livet-vi-har-levd-som-bli-er-staende-ufortalte/>
- Gao, Y., Liu, F. & Gao, L. (2023). Echo chamber effects on short video platforms. *Scientific Reports*, 13(6282). <https://doi.org/10.1038/s41598-023-33370-1>
- Ginapp, C. M., Greenberg, N. R., Macdonald-Gagnon, G., Angarita, G. A., Bold, K. W. & Potenza, M. N. (2023). The experiences of adults with ADHD in interpersonal relationships and online communities: A qualitative study. *SSM-Qualitative Research in Health*, 3, 100223. <https://doi.org/10.1016/j.ssmqr.2023.100223>
- Gireesan, A. (2022). Evolution of Belongingness: Its Past, Present, and Future. I S. Deb & B. A. Gerrard (Red.), *Handbook of Health and Well-Being: Challenges, Strategies and Future Trends* (s. 97-127). Springer. https://doi.org/10.1007/978-981-16-8263-6_5
- Giroux, H. (1995). Pulp fiction and the culture of violence. *Harvard Educational Review*, 65(2), 299-315. <https://doi.org/10.17763/haer.65.2.4032133560105811>
- Graven, M. & Lerman, S. (2003). Wenger, E. (1998). Communities of practice: Learning, meaning and identity. *Journal of Mathematics Teacher Education*, 6(5), 185-194. <https://doi.org/10.1023/A:1023947624004>
- Greenhow, C. & Lewin, C. (2016). Social media and education: reconceptualizing the boundaries of formal and informal learning. *Learning, media and technology*, 41(1), 6-30. <https://doi.org/10.1080/17439884.2015.1064954>
- Guy, T. C. (2007). Learning who we (and they) are: Popular culture as pedagogy. *New directions for adult and continuing education*, 2007(115), 15-23. <https://doi.org/10.1002/ace.263>
- He, T. & Li, S. (2019). A comparative study of digital informal learning: The effects of digital competence and technology expectancy. *British Journal of Educational Technology*, 50(4), 1744-1758. <https://doi.org/10.1111/bjet.12778>
- Hepp, A., Hjarvard, S. & Lundby, K. (2015). Mediatization: theorizing the interplay between media, culture and society. *Media, Culture & Society*, 37(2), 314-324. <https://doi.org/10.1177/0163443715573835>
- Hochberg, Z. e. & Konner, M. (2020). Emerging adulthood, a pre-adult life-history stage. *Frontiers in endocrinology*, 10(918). <https://doi.org/10.3389/fendo.2019.00918>
- Hoe, S. L. (2006). Tacit knowledge, Nonaka and Takeuchi SECI model and informal knowledge processes. *International Journal of Organization Theory & Behavior*, 9(4). <https://doi.org/10.1108/IJOTB-09-04-2006-B002>
- Hogg, M. A. (2016). Social Identity Theory. I *Understanding Peace and Conflict Through Social Identity Theory* (s. 3-17). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-29869-6_1
- Illeris, K. (2012). *Læring*. Gyldendal Norsk Forlag.
- Illeris, K. (2014). Transformative Learning re-defined: as changes in elements of the identity. *International Journal of Lifelong Education*, 33(5), 573-586. <https://doi.org/10.1080/02601370.2014.917128>
- Jarvis, P. (2008). *Democracy, lifelong learning and the learning society*. Routledge.

- Johannessen, A., Tufte, P. A. & Christoffersen, L. (2023). *Introduksjon til samfunnsvitenskaplig metode*. Abstrakt forlag.
- Karim, F., Oyewande, A. A., Abdalla, L. F., Ehsanullah, R. C. & Khan, S. (2020). Social media use and its connection to mental health: a systematic review. *Cureus*, 12(6). <https://doi.org/10.7759/cureus.8627>
- Kitchenham, A. (2008). The Evolution of John Mezirow's Transformative Learning Theory. *Journal of Transformative Education*, 6(2), 104-123. <https://doi.org/10.1177/1541344608322678>
- Klug, D., Qin, Y., Evans, M. & Kaufman, G. (2021). Trick and please. A mixed-method study on user assumptions about the TikTok algorithm. *13th ACM Web Science Conference 2021*, 84-92. <https://doi.org/10.1145/3447535.3462512>
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2021). *Det kvalitative forskningsintervju* (Bd. 3). Gyldendal Norsk Forlag.
- Laginder, A.-M. & Stenøien, J. M. (2011). Learning by Interest: Experiences and Commitments in Lives with Dance and Crafts. *Vocations and Learning*, 4(2), 151-167. <https://doi.org/10.1007/s12186-011-9055-8>
- Lave, J. & Wenger, E. (1991). *Situated learning Legitimate peripheral participation*. Cambridge university press.
- Lee, A. Y., Mieczkowski, H., Ellison, N. B. & Hancock, J. T. (2022). The algorithmic crystal: Conceptualizing the self through algorithmic personalization on TikTok. *Proceedings of the ACM on human-computer interaction*, 6(CSCW2), 1-22. <https://doi.org/10.1145/3555601>
- Liang, S. & Wolfe, J. (2022). Getting a Feel of Instagram Reels: The Effects of Posting Format on Online Engagement. *Journal of Student Research*, 11(4). <https://doi.org/10.47611/jsrhs.v11i4.3600>
- Liljestrand, J. (2000). Roger Säljö (2000): Lärande i praktiken. Ett sociokulturellt perspektiv. *Utbildning & Demokrati – tidskrift för didaktik och utbildningspolitik*, 9(1), 109-113. <https://doi.org/10.48059/uod.v9i1.670>
- Lim, S. S. (2022). Media and peer culture: Young people sharing norms and collective identities with and through media. I *The Routledge International Handbook of Children, Adolescents, and Media* (s. 347-354). Routledge.
- Lyngsnes, K. & Rismark, M. (2014). *Didaktisk arbeid*. Gyldendal akademisk.
- Machete, P. & Turpin, M. (2020). The use of critical thinking to identify fake news: A systematic literature review. Responsible Design, Implementation and Use of Information and Communication Technology: 19th IFIP WG 6.11 Conference on e-Business, e-Services, and e-Society, I3E 2020, Skukuza, South Africa, April 6–8, 2020, Proceedings, Part II 19,
- Marsick, V. J. & Watkins, K. E. (2001). Informal and Incidental Learning. I *New Directions for Adult and Continuing Education* (Bd. 89, s. 25-34). <https://doi.org/10.1002/ace.5>
- Merriam, S. B. & Baumgartner, L. M. (2020). *Learning in adulthood: A comprehensive guide*. John Wiley & Sons.
- Mezirow, J. (1997). Transformative Learning: Theory to Practice. *New directions for adult and continuing education*, 1997(74), 5-12. <https://doi.org/10.1002/ace.7401>
- Mezirow, J. (2000). Learning to think like an adult. Core Concepts of Transformation Theory. I J. Mezirow & Associates (Red.), *Learning as transformation: Critical perspectives on a theory in progress* (s. 3-33). Jossey-Bass. https://www.researchgate.net/publication/254921725_Learning_to_Think_Like_an_Adult

- Nguyen, T. T., Criss, S., Michaels, E. K., Cross, R. I., Michaels, J. S., Dwivedi, P., Huang, D., Hsu, E., Mukhija, K. & Nguyen, L. H. (2021). Progress and push-back: How the killings of Ahmaud Arbery, Breonna Taylor, and George Floyd impacted public discourse on race and racism on Twitter. *SSM-population health*, 15, 100922. <https://doi.org/10.1016/j.ssmph.2021.100922>
- O'Day, E. B. & Heimberg, R. G. (2022). Social media use, social anxiety, and loneliness: A systematic review. *Computers in Human Behavior Reports*, 3, 100070. <https://doi.org/10.1016/j.chbr.2021.100070>
- Omar, B. & Dequan, W. (2020). Watch, share or create: The influence of personality traits and user motivation on TikTok mobile video usage. *International journal of interactive mobile technologies*, 14(4). <https://doi.org/10.3991/ijim.v14i04.12429>
- Pang, H. (2020). Examining associations between university students' mobile social media use, online self-presentation, social support and sense of belonging. *Journal of Information Management*, 72(3), 321-338. <https://doi.org/10.1108/AJIM-08-2019-0202>
- Repstad, P. (2007). *Mellom nærhet og distanse: kvalitative metoder i samfunnsfag* (Bd. 4). Universitetsforlaget.
- Rubin, H. J. & Rubin, I. S. (2012). *Qualitative interviewing: The art of hearing data* (Bd. 3). Sage.
- Ryan, R. M. & Deci, E. L. (2000). Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions. *Contemporary Educational Psychology*, 25, 54-67. <https://doi.org/10.1006/ceps.1999.1020>
- Saunders, D., Wyn-Lewis, E. & Andrews, J. (2005). Informal learning through the internet: a learning journey through the world of rugby. *Research in Post-Compulsory Education*, 10(2), 199-210. <https://doi.org/10.1080/13596740500200201>
- Scheepers, D. & Ellemers, N. (2019). Social identity theory. I *Social psychology in action: Evidence-based interventions from theory to practice* (s. 129-143). https://doi.org/10.1007/978-3-030-13788-5_9
- Schellewald, A. (2021). Communicative forms on TikTok: Perspectives from digital ethnography. *International Journal of Communication*, 15, 1437-1457. <https://ijoc.org/index.php/ijoc/article/view/16414/3389>
- Schellewald, A. (2023). Understanding the popularity and affordances of TikTok through user experiences. *Media, Culture & Society*. <https://doi.org/10.1177/01634437221144562>
- Schiefloe, P. M. (2015). *Sosiale landskap og sosial kapital: Nettverk og nettverksforskning*. Universitetsforlaget.
- Schiro, E. C. (2023, 21. juni). *Norsk mediebarometer 2022*. SSB. <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/tids-og-mediebruk/artikler/norsk-mediebarometer-2022>
- Schofield, D. (2018). Å leve og lære i en medialisert verden. *DRAMA*, 55(2-3), 7-11. <https://doi.org/10.18261/ISSN2535-4310-2018-02-03-04>
- Schugurensky, D. (2000). The forms of informal learning: Towards a conceptualization of the Field. *Wall Working Paper*, 19, 1-8. <https://tspace.library.utoronto.ca/handle/1807/2733>
- Sharma, A., Bhatnagar, J., Jaiswal, M. & Thite, M. (2023). Enterprise social media and organizational learning capability: mediated moderation effect of social capital and informal learning. *Journal of Enterprise Information Management*, 36(2), 528-552. <https://doi.org/10.1108/JEIM-07-2021-0323>

- Silverman, D. (2020). *Interpreting qualitative data* (Bd. 6E). Sage Publications.
- Säljö, R. (2009). Learning, Theories of Learning, and Units of Analysis in Research. *Educational Psychologist*, 44(3), 202-208.
<https://doi.org/10.1080/00461520903029030>
- Säljö, R. & Mäkitalo, Å. (2022). Learning and development in a designed world. I *Piaget and Vygotsky in XXI century: Discourse in early childhood education* (s. 27-39). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-031-05747-2_3
- Taşkıran, H. B. (2019). Uses and Gratifications Approach, Social Media and Personal Branding: A Study on Social Media Users in Turkey. *Communication Today*, 10(1), 142-155.
<https://www.proquest.com/scholarly-journals/uses-gratifications-approach-social-media/docview/2215470105/se-2?accountid=12870>
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse: en innføring i kvalitative metoder*. (Bd. 5). Fagbokforlaget.
- Tisdell, E. J. (2008). Critical Media Literacy and Transformative Learning. *Journal of Transformative Education*, 6(1), 48-67.
<https://doi.org/10.1177/1541344608318970>
- Tisdell, E. J. & Thompson, P. M. (2007). 'Seeing from a different angle': the role of pop culture in teaching for diversity and critical media literacy in adult education. *International Journal of Lifelong Education*, 26(6), 651-673.
<https://doi.org/10.1080/02601370701711349>
- Tjora, A. (2018). *Hva er fellesskap*. Universitetsforlaget Oslo.
- Tjora, A. (2021). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (4. utgave. utg.). Oslo: Gyldendal.
- Tjønndal, A. & Fylling, I. (2021). *Digitale forskningsmetoder*. Cappelen Damm.
- Tracy, S. J. (2010). Qualitative quality: Eight "big-tent" criteria for excellent qualitative research. *Qualitative inquiry*, 16(10), 837-851.
<https://doi.org/10.1177/1077800410383121>
- Tønseth, C. & Tøsse, S. (2011). Voksnes læring og kompetanse. I L. Aarsand, E. Håland, C. Tønseth & S. Tøsse (Red.), *Voksne, læring og kompetanse* (s. 17-33). Gyldendal Akademisk.
- Vincent, E. A. (2016). Social media as an avenue to achieving sense of belonging among college students. *Vistas Online*, 36, 1-14.
<https://www.counseling.org/knowledge-center/vistas/by-subject2/vistas-college-students/docs/default-source/vistas/social-media-as-an-avenue>
- Vygotsky, L. S. & Cole, M. (1978). *Mind in society: Development of higher psychological processes*. Harvard university press.
- Wright, R. R. (2018). Popular Culture, Adult Learning, and Identity Development. I *The Palgrave International Handbook on Adult and Lifelong Education and Learning* (s. 971-989). Palgrave Macmillan UK.
https://doi.org/10.1057/978-1-137-55783-4_50
- Wright, R. R. & Sandlin, J. A. (2017). (Critical) learning in/through everyday life in a global consumer culture. *International Journal of Lifelong Education*, 36(1-2), 77-94. <https://doi.org/10.1080/02601370.2017.1270068>
- Xu, J. (2022). Globalization of Information—Take TikTok as an Example. *Asian Journal of Social Science Studies*, 7(9), 6-10.
<https://doi.org/10.20849/ajsss.v7i9.1291>
- Yavich, R., Davidovitch, N. & Frenkel, Z. (2019). Social Media and Loneliness--Forever Connected? *Higher Education Studies*, 9(2), 10-21.
<https://doi.org/10.5539/hes.v9n2p10>

- Yeung, A., Ng, E. & Abi-Jaoude, E. (2022). TikTok and attention-deficit/hyperactivity disorder: a cross-sectional study of social media content quality. *The Canadian Journal of Psychiatry*, 67(12), 899-906. <https://doi.org/10.1177/07067437221082854>
- Ytre-Arne, B. (2023). *Media use in digital everyday life*. Emerald Publishing.
- Ytre-Arne, B. & Moe, H. (2021). Folk theories of algorithms: Understanding digital irritation. *Media, Culture & Society*, 43(5), 807-824. <https://doi.org/10.1177/016344372097231>
- Zuo, H. & Wang, T. (2019). Analysis of Tik Tok user behavior from the perspective of popular culture. *Frontiers in Art Research*, 1(3), 1-5. <https://doi.org/10.25236/FAR.20190301>
- Aarsand, L. (2022). "Are you good at dating?": The emergence of learning discourses in dating television. *Educare*, (4), 100-126. <https://doi.org/10.24834/educare.2022.4.5>
- Aarsand, L. A. (2011). Parents, expertise and identity work: the media conceptualised as a lifelong learning practice. *Pedagogy, Culture & Society*, 19(3), 435-455. <https://doi.org/10.1080/14681366.2011.607839>

Vedlegg

Intervjuguide «kortvideoer»

Fortell litt om deg selv: Alder? Sivilstatus? Utdanning? Yrke? Hobby eller fritidsinteresser?

Sosiale Medier i hverdagen:

- Hvor ofte/mye?
- Hvor lenge?
- Til hva?
- Favoritter du besøker regelmessig?

Kortvideoer på Sosiale Medier:

- Er korte videoer på sosiale noe du benytter deg av i hverdagen på sosiale medier?
Anslagsvis når startet du å se på slike videoer på generell basis?
- Hva er hovedårsaken(e) til at du ser på denne type videoer/Hvilke behov dekker de?
- Hvor mye tid vil du si at du bruker på å se på slike videoer, daglig eller i uka?
- I hvilke settinger er det du oftest ser på slike videoer?
- Hva kan være typiske videoer du stopper opp og ser på?
(eksempler?)
Hvorfor er dette/disse noe som engasjerer deg?
- Hvilke typer videoer velger du bort?
Hva er grunnen til at det ikke interesserer deg?
- Tenker du at det du ser på sier noe om hvem du er, hva du liker...? På hvilke måter?
Hvis jeg hadde gått inn på din feed i SoMe, hva hadde jeg lært om deg da?

Har du selv laget kortvideoer?

- Hva slags videoer er det du lager?
- Hva slags kunnskap er det du ønsker å formidle?
- Hva er årsaken til at du lager disse videoene?
- Hva ønsker du at seerne dine sitter igjen med etter å ha sett videoene dine?

Læring:

- Kan du komme på tilfeller hvor videoer har handlet om å tilby eller formidle en type kunnskap, informasjon, læring eller inspirasjon?
Hva slags?
- Har du selv søkt etter informasjon via et kortvideo-nettsted – eller opplevd at kortvideoer dukker opp som et naturlig alternativ som svar på søket ditt?
- Opplevde du å få tak i informasjon og løst utfordringen/problemet ditt?
- Brukte du spesifikke *#hashtags* når du søkte? Hvis ja, har du eksempler og hva er årsaken til du du kom frem til å bruke nettopp disse?

Kunnskapsdeling:

- Har du selv, via kortvideoer, bidratt med å spre læring, informasjon og kunnskap på SoMe?
 - Hvem deler du disse videoene med?
 - Får du respons fra de du deler med? Hva slags?
 - Opplever du at andre deler med deg? Hvem?

- Opplever du at delingen av slike videoer bidrar til å skape prat, engasjement og diskusjoner rundt gitt tema? På hvilke måter?
- Hvordan vil du si at deling av slike videoer bidrar til ditt forhold med disse menneskene?
- Hva tenker du de videoene du velger å dele sier om deg som person? Hva ønsker du å formidle om deg selv til mottageren?

Identitet og selvforståelse:

- Vil du si at du har opplevd å kjenne på fellesskap, samhold og samhørighet med andre kjente og ukjente via kortvideoer du ser på sosiale medier?
 - o På hvilke måter? I hvilke settinger? Eksempler?
 - o Hva har det å si for deg at du opplever dette?
- Har du opplevd bli bedre kjent med og lære om:
 - o Deg selv og den du er, din identitet?
 - o Andre gruppe individer med andre *kulturer, etnisiteter, minoriteter, nasjoner, religioner, miljø* m.m. ?
 - o Mennesker i andre livssituasjoner enn deg selv?

Ekkokammer og algoritmer:

- Er du kjent med begrepet Ekkokammer og algoritmer når det kommer til sosiale medier?
 - o Hvordan vil du definere disse, for deg selv?
- Har du lagt merke til spesifikke algoritmer i din egen newsfeed på sosiale medier?
 - o Hva tenker du om dette?
- På hvilke måter har algoritmer vært positivt eller negativt i din bruk av sosiale medier?

Videre bruk av kortformatvideoer:

- Er kortvideoer i sosiale medier noe du i fremtiden vil anse som en ressurs eller kilde når du leter etter forskjellige former for informasjon, kunnskap eller lærdom?
 - o Hvorfor, hvorfor ikke?
- Hvilke fordeler eller ulemper ser du ved å benytte deg av slike videoer til det formålet?
- Er det forskjell på hva slags informasjon, læring eller kunnskap som er greit eller ugreit at kommer fra sosiale medier?

Hva tenker du generelt sett om sosiale medier som en kilde for opplysninger, informasjon og læring?

- Både på den positive og den negative siden.
- Voksne på sosiale medier

Er det ellers noe du har lyst til å legge til når vi snakker om temaene sosiale medier, kunnskap, læring og voksne?

Forespørsel om deltakelse i masterprosjekt.

Kortformatvideoer i sosiale medier og deres innvirkning på identitet og selvforståelse hos voksne i samfunnet

Jeg henvender meg til deg som er en voksen over 25 år og regelmessig bruker sosiale medieplattformer, som Facebook, Instagram, TikTok eller Youtube i hverdagen, og ofte ser på kortformatvideoer (TikTok's, Reels, Youtube shorts, Facebook short videos etc.), det være seg for underholdning, læring, informasjon, nyheter m.m.

Om prosjektet

Læring og utvikling kan foregå på alle arenaer i våre hverdagslige liv. Som en del av studiet *Master i læring i arbeidsliv og samfunn* ved Institutt for Pedagogikk og Livslang læring (IPL), NTNU Trondheim, ønsker jeg å se nærmere på hvordan kortformatvideoer i ulike sosiale medier, kan bidra til læring og identitetsutvikling hos voksne i samfunnet i dag. Jeg vil derfor gjerne høre hvilke erfaringer *du*, som ser på denne type videoer i hverdagen, har.

Hva innebærer det å delta?

Intervjuene er individuelle og tar ca. én time hvor det blir gjort lydopptak. Opplysninger som innhentes om deg vil i hovedsak dreie seg om dine erfaringer, tanker, refleksjoner og meninger rundt temaet, og all personinformasjon vil behandles konfidensielt og lagres i samsvar med personvernregelverket, samt Norsk senter for forskningsdata (NSD) og IPL sine respektive retningslinjer. Det er kun undertegnede og veileder som har tilgang til datamaterialet, og ingen enkeltpersoner vil kunne kjennes igjen i den ferdigstilte masteroppgaven.

Det er frivillig å delta i prosjektet og alle opplysninger behandles basert på ditt samtykke. Du kan når som helst trekke ditt samtykke uten å oppgi noe grunn, og din informasjon vil da slettes. Du kan også be om kopi av eller innsyn i, så vel som retting eller sletting av informasjon om deg i etterkant av intervjuet.

All innhentet og lagret datamateriale vil slettes etter ferdigstilt masteroppgave, og prosjektet skal etter planen avsluttes innen 31. januar 2024.

Har du flere spørsmål?

Dersom du lurer på noe relatert til prosjektet eller rettighetene beskrevet kan du når som helst kontakte undertegnede på mail eller telefon, eller eventuelt veileder Liselott Aarsand (liselott.aarsand@ntnu.no). Du kan også kontakte personvernombud ved NTNU Thomas Helgesen (thomas.helgesen@ntnu.no), NSD eller Datatilsynet.

Håper du har lyst til å delta i mitt prosjekt!

Med vennlig hilsen
Marthe Iren Wilgaard
tlf: 95550229

e-post: martheiw@stud.ntnu.no

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjonen om prosjektet «Kortformatvideoer i sosiale medier og deres innvirkning på identitet og selvforståelse hos voksne i samfunnet» og har fått anledning til å stille spørsmål.

Jeg samtykker til:

å delta i et individuelt intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. 31. januar 2024

(signert av deltager, dato)

[Meldeskjema](#) / [Kortformatvideoer i sosiale medier og deres innvirkning på identitets...](#) / Vurdering

Vurdering av behandling av personopplysninger

Referansenummer

134776

Vurderingstype

Standard

Dato

10.10.2022

Tittel

Kortformatvideoer i sosiale medier og deres innvirkning på identitetsbygging og selvforståelse hos voksne i samfunnet

Behandlingsansvarlig institusjon

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet / Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap (SU) / Institutt for pedagogikk og livslang læring

Prosjektansvarlig

Liselott Aarsand

Student

Marthe Iren Wilgaard

Prosjektperiode

31.03.2021 - 31.01.2024

Kategorier personopplysninger

Alminnelige

Lovlig grunnlag

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 31.01.2024.

[Meldeskjema](#)

Kommentar

Personverntjenester har vurdert endringen i prosjektet. Prosjektet er utsatt og det er gjort noen mindre endringer i prosjektopplegget.

Vi har registrert 31.01.2024 som ny sluttdato for behandling av personopplysninger. Utvalget informeres.

Vi vil følge opp ved ny planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til videre med prosjektet!

